

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

דין-וחשבון שנת תשס"ד 2003/2004

מוגש מטעם מועצת האקדמיה לאספה הכללית
של האקדמיה לפי סעיף 11 לחוק
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
תשכ"א/1961

נשיא האקדמיה

נשיא האקדמיה

העורכת ד"ר לאה צבעוני

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
כיכר אלברט איינשטיין, טלביה, ירושלים 91040
טלפון 02-5676222, פקסימיליה 02-5676242
דואר אלקטרוני: [tizivoni@academy.ac.il](mailto:tzivoni@academy.ac.il)
אינטרנט: www.academy.ac.il

עיצוב, סדר והפקה: אמיתי עיצוב והפקה 02-6512233

התוכן

מבוא

5	ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
7	מועצת האקדמיה, מנהל האקדמיה
8	נושאי משרות בעבר ובהווה
9	חברי האקדמיה
15	רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד תשס"ד
17	על חברים שנפטרו

דו"ח פעילות

1. הפעילות המדעית

18	1.1 פעילות מועצת האקדמיה והאספה הכללית
18	1.2 היחידה למדיניות המחקר המדעי
19	1.3 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"ם)
20	1.4 הקרן הלאומית למדע
21	1.5 תכנית ביכורה
22	1.6 חקר גנום האדם
23	1.7 קרינת סינכרוטרון
23	1.8 פיזיקה של אנרגיות גבוהות
23	1.9 חקר הסובב
23	1.10 קרן בת-שבע דה-רוטשילד לקידום המדע בישראל
24	1.11 האוספים הלאומיים במדעי הטבע
24	1.12 מלגות, מענקים ופרסים

2. הרצאות ואירועים בבית האקדמיה

3. קשרים בין-לאומיים

27	3.1 קשרי מדע עם ארצות ועם אקדמיות למדעים
33	3.2 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

4. הפעילות במדעי הרוח והוצאת הספרים

38	4.1 המפעלים
40	4.2 הוצאת הספרים
41	4.3 בדיקת תחום ההיסטוריה

5. תקציב האקדמיה

6. נספחים

43	6.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
45	6.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
49	6.3 ועדות האקדמיה
51	6.4 נציגות בגופים ובמוסדות
52	6.5 חברים שנפטרו

ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

בראשית שנות החמישים החלו לדון במשרד החינוך והתרבות על אפשרות הקמתן של שתי אקדמיות: האחת למדעי הרוח והאחרת למדעי הטבע. בשנת 1955 הוקמה ועדה בראשותו של שר החינוך, פרופ' בן-ציון דינור, ובהשתתפותם של אחדים מבכירי המדענים, והיא דנה בהצעות להקמת האקדמיות. הוועדה המליצה לפני הממשלה לפתוח בצעדים לקראת הקמתה של 'פרה-אקדמיה'. הממשלה קיבלה את ההצעה, אולם ההתנגדות שהתעוררה בכנסת הביאה לגניזתה. באותה השנה פנתה משפחת ון ליר לממשלת ישראל והציעה להקים בירושלים 'מרכז לקידום התרבות' שישמש מקום מפגש לאנשי מדע, לאנשי רוח, להוגי דעות ולאנשי אמנות. ההצעה נידונה בממשלה בדצמבר 1955 ואושרה. בהחלטה נאמר ש'המרכז לקידום התרבות יאכסן את האקדמיה ללשון העברית ואת האקדמיות (העתידות לקום) למדעי רוח וטבע ולאמנויות ומטרתו תהיה 'ריכוז הישגי המחקר האקדמי הגבוה'. בעקבות ההחלטה הקצתה הממשלה את חלקת הקרקע שעליה עומדים היום האקדמיה למדעים ומוסד ון ליר. ואולם, עקב ההסתייגויות שנתעוררו באותה התקופה מהקמת האקדמיה שינתה הממשלה את החלטתה, ובנוסח המתוקן של ההחלטה מ-8 במרס 1956 הושמט הסעיף הקובע כי המרכז יאכסן את האקדמיות הלאומיות.

על אף נסיגתה של הממשלה מהחלטתה הראשונה נמשכו המאמצים להקים את האקדמיה. בראש היוזמים עמד פרופ' אהרן קציר. הוא הציג לפני דוד בן-גוריון את תכניתו להקים שתי אקדמיות, שתפקידן יהיה, בין השאר, לרכז את הדגולים שבין אנשי הרוח, המלומדים, המדענים והאמנים בישראל; להשתתף בתכנון המדעי-הלאומי של פיתוח הארץ; לייצג את ישראל בפורום של המדע הבין-לאומי; לקיים מגע מתמיד עם הגופים המקבילים בחוץ-לארץ; לקיים פעולות אחרות בעלות אופי אקדמי או חינוכי. דוד בן-גוריון נתן את ברכתו להצעה.

לאחר פגישת הכנה של פרופ' אהרן קציר עם רקטור האוניברסיטה העברית ונשיא הטכניון, שנדונו בה הצעותיו של קציר, זימן דוד בן-גוריון ב-28 בנובמבר 1957 דיון בפורום רחב כדי ללבן את הבעיות הכרוכות בייסוד האקדמיה. בדיון השתתפו גם שר החינוך והתרבות דאז, זלמן ארן, שר החינוך לשעבר, פרופ' בן-ציון דינור, ופרופסורים מן המוסדות להשכלה גבוהה. הדיון נסב על אופייה של האקדמיה ועל תפקידיה, וגם הובאו נימוקים בעד ונגד הקמתה. בסיכום הדיון הוחלט על הקמת ועדה מכינה לקראת הקמת האקדמיה, אף כי נשארו בעינם חילוקי הדעות וההיסוסים בקרב משתתפי הדיון בקשר להקמתו של מוסד מעין אקדמיה.

ביוני 1958 נתמנתה ועדה שמתפקידה היה להציע רשימת מועמדים לוועדה המכינה. ועדה זו חרגה מן התפקיד שהוטל עליה והכינה גם טיוטה של הצעת החלטה בדבר הקמת 'בית ועד' או 'אקדמיה'. באוקטובר 1958 הגיש שר החינוך והתרבות את ההצעה לפני הממשלה, והיא אושרה ב-9 בנובמבר 1958. לפי ההצעה ייפתה הממשלה את כוחם של ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות למנות ועד מכין להקמת 'בית ועד' (אקדמיה) למדעי הרוח והטבע, שישבו בו אנשי המדע הדגולים במדינה. ב-17 בדצמבר 1958 פנה דוד בן-גוריון אל אנשי המדע והרוח שהוועדה המליצה עליהם והזמינם לשמש חברים בוועדה המכינה להקמת האקדמיה.

אלה חברי הוועדה המכינה:

שאל אדלר, אריה דבורצקי, ברנרד צונדק, יואל רקח, אפרים א' אורבך, בן-ציון דינור, נפתלי ה' טור-סיני, ליאון מאיר, יעקב פולוצקי, נתן רוטנשטרייך, גרשם שלום, פרנץ אולנדורף, נתן רוזן, מרכוס רינר, יצחק ברנבלום, אהרן קציר

חברי כבוד:

חנוך אלבק, מרטין בובר, יצחק פ' בער, שמואל ה' ברגמן, משה צ' סגל, יחזקאל קויפמן

מתפקידה של הוועדה המכינה היה לעבד תקנון ל'בית הוועד'. ואמנם בישיבתה הראשונה של הוועדה, ב-6 בינואר 1959, נקבעה ועדה להצעת תקנון. הצעת התקנון עובדה במהלך שישה חודשים וב-12 ביולי 1959 אישרה אותה מליאת הוועדה המכינה. תקנון זה היה 'תקנון האקדמיה הלאומית למדעים', והוא אושר בממשלה ב-13 בספטמבר 1959. כך נוסדה האקדמיה למעשה ונתאפשר לה להתחיל בפעילותה. ב-27 בדצמבר 1959 נתכנסה הוועדה המכינה בראשותו של מרטין בובר והכריזה על הקמת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חבריה הראשונים היו חברי הוועדה המכינה.

ב-23 בפברואר 1960 התקיימה ישיבתה הראשונה של האספה הכללית של האקדמיה בהשתתפות ראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון, יושב-הראש, ובאספה זו נבחרו פרופ' מרטין בובר לנשיא האקדמיה ופרופ' אהרן קציר לסגן הנשיא.

נשאר עוד לעגן את מעמדה של האקדמיה הלאומית למדעים בחוק המדינה. ועדת השרים לענייני חקיקה הכינה בשיתוף עם חברי האקדמיה, הפרופסורים אהרן קציר וגרשם שלום, הצעת חוק לאקדמיה. ב-14 ביוני 1961 אישרה הכנסת את 'חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א/1961'.

במרס 1962 נתפרסם ברשומות 'תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים', לאחר שהאספה הכללית של האקדמיה אישרה אותו.

אלה מטרות האקדמיה ותפקידיה*:

1. לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
2. לטפח ולקדם פעילות מדעית;
3. לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
4. לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
5. לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
6. לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
7. לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

* על-פי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א/1961.

מנהל האקדמיה

ד"ר מאיר צדוק

המנהל הכללי

יוסף לנץ

הסמנכ"ל לכספים ולמנהל

ד"ר לאה צבעוני

המזכיר האקדמי ורכזת החטיבה למדעי הרוח

בוב לפידות

ראש האגף לקשרים בין-לאומיים

ד"ר יוסי סגל

רכז החטיבה למדעי הטבע

אביטל בר

הדוברת ומנהלת קשרי ציבור

מועצת האקדמיה תשס"ד

פרופ' יעקב זיו

הנשיא

פרופ' חיים תדמור

סגן הנשיא

פרופ' דן שכטמן

יו"ר החטיבה למדעי הטבע

פרופ' בנימין ז' קדר

יו"ר החטיבה למדעי הרוח

פרופ' יהושע יורטנר

הנשיא לשעבר

ד"ר מאיר צדוק

מנהל האקדמיה

נושאי משרות בעבר ובהווה

נשיאי האקדמיה

2004-1995	פרופ' יעקב זיו
1995-1986	פרופ' יהושע יורטנר
1986-1980	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1980-1974	פרופ' אריה דבורצקי
1974-1968	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1968-1962	פרופ' אהרן קציר ז"ל
1962-1960	פרופ' מרטין בובר ז"ל

סגני נשיא

2004-1995	פרופ' חיים תדמור
1995-1994	פרופ' מנחם יערי
1993-1986	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1986-1980	פרופ' יהושע יורטנר
1980-1974	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1974-1968	פרופ' אריה דבורצקי
1968-1962	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1962-1960	פרופ' אהרן קציר ז"ל

יושבי-ראש החטיבה למדעי הרוח

2004-2001	פרופ' בנימין ז' קדר
2001-1995	פרופ' שאול שקד
1995-1989	פרופ' יהושע בלאו
1989-1986	פרופ' אהרן ברק
1986-1983	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1983-1980	פרופ' דן פטינקין ז"ל
1980-1974	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1974-1969	פרופ' יהושע פראוור ז"ל
1969-1963	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1962-1960	פרופ' גרשם שלום ז"ל

יושבי-ראש החטיבה למדעי הטבע

2004-2001	פרופ' דן שכטמן
2001-1995	פרופ' רות ארנון
1995-1992	פרופ' יעקב זיו
1992-1989	פרופ' יצחק שטיינברג
1989-1986	פרופ' ישראל דוסטרובסקי
1986-1980	פרופ' שמשון אברהם עמיצור ז"ל
1980-1974	פרופ' יגאל תלמי
1974-1968	פרופ' ארנסט דוד ברגמן ז"ל
1968-1963	פרופ' אריה דבורצקי
1963-1960	פרופ' יואל רקח ז"ל

החטיבה למדעי הטבע

שנת בחירה		
תשכ"ד/1964	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אגמון, שמואל
תשי"ן/1990	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אהרונוב, יקיר
תשנ"ז/1997	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אלון, נוגה
תשס"ב/2002	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	אמרי, יוסף
תשי"ן/1990	פרופסור לאימונולוגיה כימית, מכון ויצמן למדע, רחובות	ארנון, רות
תשנ"ג/1993	פרופסור לביוכימיה חקלאית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בירק, יהודית
תש"ס/2000	פרופסור לגאופיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	בן-אברהם, צבי
תשנ"ז/1997	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקנשטיין, יעקב
תשס"ב/2002	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	ברנשטיין, יוסף
תשנ"ט/1999	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע, רחובות	גרונה, יורם
תשנ"ח/1998	פרופסור לנוירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	גרינולד, עמירם
תשי"ד/1959	פרופסור-מכון למתמטיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	דבורצקי, אריה
תשמ"ב/1982	פרופסור-מכון לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע, רחובות	דוסטובסקי, ישראל
תשל"ח/1978	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	הורי, חיים
תש"ס/2000	פרופסור לביוכימיה, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	הרשקו, אברהם
תשס"ב/2002	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	וילנר, איתמר

1988/ח	תשמ"ח/ח	פרופסור לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	יולצ'יק, מאיר
1981/א	תשמ"א/א	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	זיו, יעקב
1993/ג	תשנ"ג/ג	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	זכאי, משה
2001/א	תשס"א/א	פרופסור לרפואה, המרכז הרפואה ע"ש שיבא	זליגסון, אורי
1975/ו	תשל"ו/ו	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	זקס, ליאו
1998/ח	תשנ"ח/ח	פרופסור למיקרוביולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	חת, אילן
2000/ס	תש"ס/ס	פרופסור לביולוגיה מבנית, מכון ויצמן למדע, רחובות	יונת, עדה
1973/ג	תשל"ג/ג	פרופסור לכימיה, אוניברסיטת תל-אביב	יורטנר, יהושע
1963/ג	תשכ"ג/ג	פרופסור לאווירונאוטיקה, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	כוגן, אברהם
1991/ב	תשנ"ב/ב	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לזין, רפאל דוד
1999/ט	תשנ"ט/ט	פרופסור לכימיה ביולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	לויצקי, אלכסנדר
1985/ה	תשמ"ה/ה	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לינדנשטראוס, יורם
1970/ל	תשל"ל/ל	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	ליפקין, צבי
1994/ה	תשנ"ה/ה	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	משולם, רפאל
1966/ו	תשכ"ו/ו	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	נאמן, יובל
2003/ג	תשס"ג/ג	פרופסור לביוכימיה וביולוגיה מולקולרית, האוניברסיטה העברית בירושלים	סידר, חיים

תשל"א/1971	פרופסור-מכון לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	סלע, מיכאל
תשל"ד/1974	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פורסטנברג, הלל
תשל"ח/1978	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	פיאטצקי-שפירן, איליה
תשל"ז/1977	פרופסור לביולוגיה של התא, מכון ויצמן למדע, רחובות	פלדמן, מיכאל
תשס"א/2001	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע, רחובות	פנואלי, אמיר
תשנ"ב/1991	פרופסור לפיזיקה שימושית	פרומן, דב
תש"ד/1960	פרופסור-מכון לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	קציר, אפרים
תשמ"ב/1982	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רבין, מיכאל
תש"ם/1980	פרופסור לרפואה פנימית, בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה	שטיין, יחזקאל
תשמ"ז/1987	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע, רחובות	שטיינברג, יצחק צבי
תשנ"ו/1996	פרופסור-מחקר להנדסת חומרים, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	שכטמן, דן
תשמ"ח/1988	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלח, שהרן
תשנ"ח/1998	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע, רחובות	שמיר, עדי
תשנ"ב/1992	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע, רחובות	שרון, נתן
תשמ"ד/1984	פרופסור-מחקר להנדסה כימית, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	תדמור, זאב
תשכ"ג/1963	פרופסור לפיזיקה גרעינית, מכון ויצמן למדע, רחובות	תלמי, יגאל

החטיבה למדעי הרוח

שנת בחירה			
1989	תשמ"ט	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אומן, ישראל
1996	תשנ"ו	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	איזק, בנימין
1965	תשכ"ה	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אייזנשטדט, שמואל נח
1992	תשנ"ב	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	אנגרד, יצחק
2000	תש"ס	פרופסור לחקר השואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	באואר, יהודה
1981	תשמ"א	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	ביינארט, חיים
2003	תשס"ג	פרופסור לקודיקולוגיה ופלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בית-אריה, מלאכי
1968	תשכ"ח	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בלאו, יהושע
1966	תשכ"ו	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-חיים, זאב
1975	תשל"ו	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברק, אהרון
1996	תשנ"ו	פרופסור לבלשנות ושפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גולדנברג, גדעון
1999	תשנ"ט	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרוסמן, אברהם
1993	תשנ"ג	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	דלסקי, הלל

1988/ח	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	הלפמן, אלחנן
1998/ח	פרופסור לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הנדלמן, דון
1996/ו	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרן, מנחם
1991/ב	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ייבין, ישראל
1991/ב	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	יערי, מנחם
1986/ו	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	נבו, רות
1992/ב	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	נבון, דוד
1994/ה	פרופסור לאפיגרפיה ופאלאוגרפיה שמית-מערבית עתיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	נוה, יוסף
1984/ד	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פליישר, עזרא
1995/ה	פרופסור למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, דניאל
1999/ט	פרופסור ללימודי האסלאם, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרידמן, יוחנן
2001/א	פרופסור לתלמוד, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, מרדכי עקיבא
2001/א	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צפיר, יורם

תשנ"ח/1998	פרופסור להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קדר, בנימין זאב
תשנ"ג/1993	פרופסור ללימודי אסיה ואפריקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קולברג, איתן
תשנ"ה/1994	פרופסור להיסטוריה של רוסיה ומזרח-אירופה ותרבותם, אוניברסיטת תל-אביב	קונפינו, מיכאל
תשס"ב/2002	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	קוריאט, אשר
תשל"ו/1975	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קיסטר, מאיר יעקב
תשנ"ה/1995	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	רובינשטיין, אריאל
תשמ"ח/1988	פרופסור ללימודים הודיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	שולמן, דוד
תש"ס/2000	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, גרשון
תשמ"ו/1986	פרופסור ללימודים אירניים ולמדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, שאול
תש"ס/2000	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	ששה-הלוי, אריאל
תשמ"ה/1985	פרופסור לאשורולוגיה ולהיסטוריה של המזרח הקדמון, האוניברסיטה העברית בירושלים	תדמור, חיים

רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד תשס"ד

פרופ' שמואל נ' אייזנשטדט

חבר כבוד באיגוד הסוציולוגי של פולין

פרופ' יהודה באואר

דוקטור לשם כבוד מטעם הסמינר התאולוגי היהודי

פרופ' חיים ביינארט

חתן פרס רוטשילד במדעי היהדות תשס"ד

פרופ' יהודית בירק

חברת האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

פרופ' צבי בן-אברהם

חתן פרס המחקר ע"ש Alexander von Humboldt

פרופ' יוסף ברנשטיין

חתן פרס ישראל במדעים מדויקים תשס"ד
חבר האקדמיה למדעים של ארצות-הברית

פרופ' עמירם גרינולד

חתן פרס דן דוד לשנת 2004

פרופ' איתמר וילנר

חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

פרופ' מאיר וילצ'ק

חתן פרס Christian B. Anfinsen מטעם החברה לפרוטאינים במרילנד, ארה"ב

פרופ' יעקב זיו

חבר האקדמיה למדעים של ארצות-הברית
חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

פרופ' לאו זקס

חתן פרס אמ"ת במדעי החיים 2002

פרופ' אילן חת

חתן פרס אמ"ת במדעי החיים 2003
חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

פרופ' עדה יונת

הזוכה במדליה ע"ש Karrer, אוניברסיטת ציריך
חברת האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

פרופ' יהושע יורטנר

הזוכה במדליית Maria Skoldowska-Curie מטעם החברה הפולנית לכימיה לשנת 2003
הזוכה במדליית החברה הישראלית לכימיה לשנת 2004

פרופ' רפאל לוין

חתן פרס אמ"ת במדעים מדויקים 2002

פרופ' יובל נאמן

חתן פרס אמ"ת במדעים מדויקים חקר הפיזיקה 2003
חתן פרס מרסל גרוסמן על תרומתו ל-General Relativity
חבר כבוד של Solvay Institutes

פרופ' מיכאל סלע

חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות
עמית כבוד באוניברסיטה הפתוחה של ישראל

פרופ' יוחנן פרידמן

חתן פרס לנדאו מטעם מפעל הפיס

פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן

חתן פרס המרכז הבין-לאומי למחשבת ישראל ע"ש גולדשטיין-גורן, אוניברסיטת בן-גוריון

פרופ' מיכאל קונפינו

חתן פרס אמ"ת בהיסטוריה 2003

פרופ' אריאל רובינשטיין

נשיא The Econometric Society
חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות
חתן פרס Erwin Plein Nemmers בכלכלה 2004

פרופ' דוד שולמן

חתן פרס רוטשילד במדעי הרוח תשס"ד

פרופ' גרשון שקד

חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות
חתן הפרס למחקר ספרותי מטעם אוניברסיטת חיפה

פרופ' דן שכטמן

חתן פרס אמ"ת במדעים מדויקים 2002
חבר האקדמיה האירופית למדעים ואמנויות

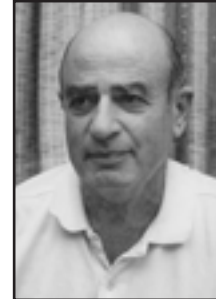
פרופ' נתן שרון

עמית הארגון הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית

פרופ' יגאל תלמי

חתן פרס אמ"ת במדעים מדויקים חקר הפיזיקה 2003

פרופ' שמואל שטריקמן

שמואל שטריקמן נולד בבריסק (ברסט-ליטובסק), פולין, היום ביילורוסיה. שטריקמן הוא אחיו הצעיר של נתן שרון, חבר האקדמיה. מילדותו בלט באהבתו למדעים. סבו מצד אמו, מרדכי קוזלובסקי, היה מנוי על חוברות 'ידיעות הטבע' אשר יצאו החל מ-1895, "נכתבו בשפת אשכנז ונעתקו לשפת עבר בידי דוד פרישמן". דודו פנחס קוזלובסקי, לימים שר האוצר פנחס ספיר, עלה לארץ בשנת 1929 ובזכותו קיבלה המשפחה סרטיפיקטים ועלתה בשנת 1934. זמן-מה גרו בביתו של ספיר בכפר סבא ואחר כך עברו לתל אביב. שמואל למד בבית הספר זמנהוף ובבית הספר התיכון גאולה. במלחמת הקוממיות שימש מטילן פצצות בחיל האוויר והשתתף בהפצצת עזה. אחרי המלחמה החל ללמוד הנדסת אלקטרוניקה בטכניון, ולפרנסתו היה מפקח בנייה של הסוכנות היהודית בבאר שבע, מלח על האנייה נגבה ומורה למתמטיקה בכדורי. את עבודת הדוקטור שלו עשה במכון ויצמן. הוא עסק במגוון רחב של תחומים בפיזיקה ניסיונית, פיזיקה שימושית ופיזיקה תאורטית, בייחוד התנהגות של חלקיקים בהשפעת שדה מגנטי; גבישים נוזליים; חומרים הבנויים ממרקם לא אחיד של רכיבים. 15 פטנטים רשומים על שמו. בשנת 1957 יצאו לו מוניטין בזכות תרומתו להבנת התהליכים בעת אחסון מגנטי של מידע. בשנים 1962-1963 קבע (עם צבי חשין) את היסודות להבנת תכונותיהם של חומרים מורכבים. בשנים 1962-1968 ניבא שטריקמן את קיומו של אפקט אופטי. אפקט זה אומת בשנות השמונים. הוא מאפשר צילום של אזורים אנטי-פרומגנטיים. שטריקמן תרם להבנת מעברי הפאזה ונקודת הלמבדה התלת-פאזית בחומרים המגנטיים. בשנת 1967 התמנה לפרופסור מן המניין במכון ויצמן. על תרומתו החשובה למערכת הביטחון הוענק לו פעמיים הפרס לביטחון ישראל. בשנותיו האחרונות גילה עניין בשפות המזרח הרחוק. הוא למד סינית, קוריאנית ויפנית והתעמק בהיגיון הפנימי של שפות אלו.

הלך לעולמו ביום ט"ז במרחשוון תשס"ד (11 בנובמבר 2003).

בן 73 היה במותו.

יהי זכרו ברוך!

1. הפעילות המדעית

1.1 פעילות מועצת האקדמיה והאספה הכללית

מינויים חדשים

האספה הכללית של האקדמיה בסיוון תשס"ג בחרה בני חברים חדשים: פרופ' מלאכי בית אריה ופרופ' חיים סידר. טקס קבלת החברים החדשים לאקדמיה היה בחג החנוכה בבית נשיא המדינה.

פורום צעירי מדעי הרוח והחברה

הפורום נועד לשמש קבוצת חשיבה ומסגרת לעיון בשאלות האקטואליות של המדע. חברי הפורום דנים בנושאי מחקר מתחום המתודולוגיה של המדע או מתחום הארגון של המחקר המדעי. הם רשאים ומוזמנים לבדוק ולהעריך הערכה ביקורתית את מצב המחקר בארץ ואת הכלים העומדים לרשות החוקרים במוסדות להשכלה גבוהה ולהציע הצעות מעשיות.

בפברואר 2004 נבחרו תשעה חברי פורום בראשותו של חבר האקדמיה פרופ' מנחם יערי. אלה החברים:

ד"ר מיכל בירן (המכון ללימודי אסיה ואפריקה, האוניברסיטה העברית)

ד"ר אלי דרזנר (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר מאיר חמו (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר רן חסין (פסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית)

ד"ר שי לביא (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר מיכאל קרייני (משפטים, האוניברסיטה העברית)

ד"ר אלון רחמימוב (היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר רן שפיגלר (כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר אורנה ששון-לוי (סוציולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

1.2 היחידה למדיניות המחקר המדעי

האקדמיה עוסקת בגיבוש מדיניות מדע בישראל ובעידוד הפעילות הלאומית בכמה שטחים של 'מדע גדול' – תכניות מחקר גדולות העומדות במרכז העשייה המדעית בעולם ומחייבות השקעה עצומה של משאבים אנושיים וכספיים ושיתוף פעולה לאומי ובין-לאומי רחב. השתלבותה של מדינת ישראל בנושאים האלה חיונית לשמירת מעמדה בקרב המדינות המובילות בחזית המחקר והטכנולוגיה בעולם. האקדמיה עורכת בדיקות של שטחי מדע ויוזמת כינוסים וימי עיון בנושאים הקשורים למחקר ולהשכלה הגבוהה בישראל.

בנובמבר 2000 החליטה מועצת האקדמיה להקים יחידה למדיניות מדע שתפעל לקידום ההצטיינות במערכת המחקר המדעי וההשכלה הגבוהה. בדצמבר 2003 החליטה מועצת האקדמיה כי היחידה תפעל בתקציב סגור ממקורות הקרנות השמורות שאינן מיועדות לקרן הלאומית למדע, וכי המועצה תמנה ליחידה זו ועד מנהל. בוועד המנהל של היחידה יכהנו יו"ר הנהלת הקרן הלאומית; יו"ר הנהלת קרן ביכורה; יו"ר קרן בת-שבע דה רוטשילד; נציגי פורום 'צעירי האקדמיה' משתי החטיבות. יו"ר הוועד המנהל יהיה יו"ר מועצת הקרן הלאומית למדע או נשיא לשעבר. היחידה תדווח למועצת האקדמיה פעמיים בשנה.

בימים אלו הושלמה הקמת המסגרת המנהלית של היחידה. מתוכננות הפעולות האלה: תוקם ספרייה ובה כתבי עת העוסקים במדיניות מדע; ייערכו דיונים בנושאים הרלוונטיים; יוזמנו אישים מחו"ל; יוכן חומר רקע להערכת שטחי מחקר ויוזמנו סקרים ומחקרים על מצבם ועל מערך המחקר.

תקציב היחידה יהיה כ-250,000 דולר לשנה. מקורו מעודפים של קרנות שמורות בלתי מיועדות שברשות האקדמיה או מהקרן האמריקנית למחקר בסיסי בישראל. התקציב יכסה את משכורת מנהל היחידה, הוצאות מנהליות, הוצאות ייעוץ, הזמנת מחקרים, אחזקת הספרייה, ארגון מפגשים ועוד.

1.3 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"ם)

פורום תל"ם הוקם ביזמת האקדמיה בשנת 1997. ייעודו לתמוך בהקמת תשתיות למחקר ולפיתוח במשאבי הגופים המרכיבים אותו ולתאם בין הגופים האלה. בפורום שותפים הגורמים העיקריים העוסקים במימון מחקר ופיתוח בישראל, יו"ר ות"ת, ראש מפא"ת במשרד הביטחון, המדען הראשי במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה, מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה וסגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר. נשיא האקדמיה למדעים הוא יו"ר הפורום.

פרויקט אינטרנט II

היזמה להקמת תשתית מערכת אינטרנט II בישראל נועדה לאפשר למדינת ישראל להתאים את תשתיות המו"פ שלה ולהוסיף להוביל בתחומי האינטרנט והתקשורת. הפרויקט הסתיים בסוף שנת 2002.

במאי 1998 מינה יו"ר תל"ם ועדה לבחינת אינטרנט II. הוועדה המליצה להקים בישראל רשת אינטרנט ניסיונית רחבת פס מתקדמת לצורכי מחקר ופיתוח במימון ממשלתי וציבורי; לחבר את הרשת הישראלית לרשת האמריקנית; להתחיל בהקמת רשת מו"פ ניסיונית ולמנות ועדת היגוי. הביצוע הוטל על מחב"א. רשת האינטרנט הניסיונית שהוקמה הופעלה בידי מרכז החישובים הבין-אוניברסיטאי בשיתוף עם מפעילי תקשורת. היא נועדה לשרת את האוניברסיטאות, את המכללות ואת התעשייה עתירת הידע, ושימשה להעברת מידע מחקרי וחינוכי.

מאיץ פרוטונים במרכז למחקר גרעיני שורק

לפי הצעת ממ"ג יוחלף הכור הקיים במאיץ קווי על-מוליך, אשר יאיץ פרוטונים ודוטרונים לאנרגיה MEV 40-5 בזרם 2mA-0/04. בשלב הראשון של הפרויקט ייבדק מכלול ההאצה העל-מוליך הראשון. בשלב זה יוכשר גם סגל מדעי וטכני חדש. בשלב הייצור יושלם המאיץ. פורום תל"ם אימץ את המלצות ועדת בדיקה מקצועית לעניין המאיץ. ועדה זו הצביעה על גילם המתקדם של המתקנים הקיימים ועל ההתקדמות בעולם בנושא זה. החלפת הכור תאפשר פיתוח טכנולוגיות חדישות לניצול אנרגיה גרעינית. המאיץ יאפשר ייצור והספקה של איזוטופים לרפואה, למחקר ולתעשייה, שיקופים לא-הרסניים לתעשייה ופיתוח ציוד ושיטות מחקר גרעיניות לחקר המצב המעובה ומערכות ביולוגיות, וכן ניסויים באלומות פרוטונים לשימוש ברפואה.

התכנית הלאומית בננוטכנולוגיה

בשנת 2002 החליט פורום תל"ם להקים ועדת בדיקה מקצועית לננוטכנולוגיה. הוועדה נתבקשה לסקור את הפעילות בתחום הננוטכנולוגיה בארץ ובעולם; למפות את התשתיות הנדרשות למו"פ בתחום זה באוניברסיטאות בתעשייה ובמעבדות הלאומיות; לבחון אפשרות של שיתוף פעולה בין גופי המו"פ בארץ ושיתוף פעולה עם גופי מו"פ בחו"ל; ולהמליץ על הפעולות הנדרשות לקידום הנושא. הוועדה המליצה על מאמץ לאומי משותף של הממשלה, האקדמיה והתעשייה כדי לאפשר למדינת ישראל לתפוס עמדת מנהיגות בעולם בתחום הננוטכנולוגיה. ההשקעות ייעשו כדי ליצור את היכולת הקריטית בתחום וכדי להבטיח שישראל לא תישאר מאחור בשוק העולמי. לדעת הוועדה, ישראל צריכה להתמקד בכיוונים ייחודיים שבהם יש לה יתרון יחסי, למשל התפלת מים, ונדרשת מדיניות לאומית לחלוקת המשאבים. כמו כן יש להתחיל בתכנית חמש-שנתית לפיתוח תשתית המחקר והציוד בהיקף של כ-100 מיליון דולר. בעקבותיה יפתחו אב-טיפוס למוצרים, ואחר כך תעבור הפעילות לתעשייה ויפתחו מוצרים חדשים. הוועדה המליצה להשקיע סכום של 315 מיליון דולר בעשר השנים הקרובות ולהקים ועדה לאומית לננוטכנולוגיה שתעסוק בגיבוש מדיניות ובפיקוח על ביצוע התכנית.

פורום תל"ם מינה ועדה כמומלץ. תפקידיה: להכין לתל"ם הצעה מפורטת לתשתיות מו"פ בננוטכנולוגיה בהיקף של 25 עד 30 מיליון דולר לחמש שנים, ולציין יעדים, עדיפויות, דרכי ביצוע ומימון. המדען הראשי של משרד התעשייה המסחר והתעסוקה הסמיך את הוועדה להגיש הצעה למקורות כספיים חיצוניים נוספים ולשיתוף פעולה בין-לאומי בתחום הפרויקטים ותכניות המו"פ. השנה יוקצבו לאוניברסיטאות 8-9 מיליון דולר לרכישת ציוד בשנים 2004-2005. ההקצבה תהיה על יסוד הבקשות שהוגשו לקרן הלאומית למדע, והעדיפויות ייקבעו בתיאום עם הוועדה הלאומית לננוטכנולוגיה. סכום של חצי מיליון דולר הוקצה לפרויקט נטף ננוטכנולוגיה להשבתת מים.

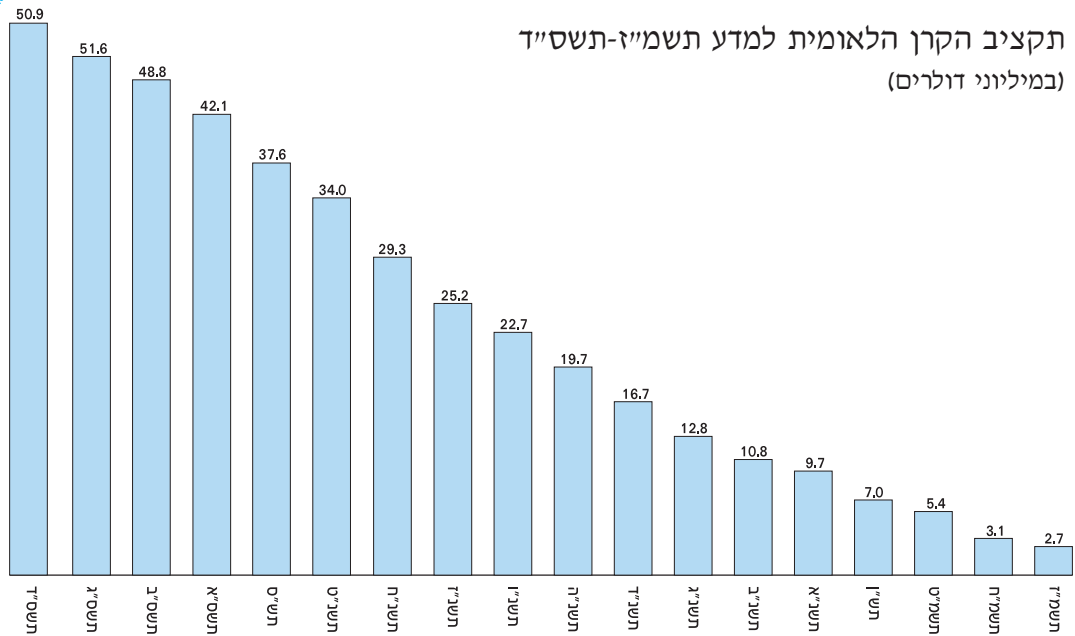
התייעצויות תיאום

- פורום תל"ם קיים התייעצויות תיאום בנושאים האלה:
- ◆ תכניות המסגרת החמישית והשישית למו"פ של האיחוד האירופי והשתתפות ישראל בהן;
- ◆ פרויקטים במסגרת תכנית מגני"ט של משרד התעשייה והמסחר;
- ◆ חברות ישראל בארגון המחקר הבין-אירופי CERN;
- ◆ פיתוח עילית מדעית וטכנולוגית באקדמיה, בתעשייה, בצה"ל ובפריפריה;
- ◆ דו"ח חברת מוניטור בעניין ביוטכנולוגיה בישראל;
- ◆ הצורך במאגר נתונים לאומי למו"פ;
- ◆ מרכזי ידע שהקים משרד המדע;
- ◆ מימון השתתפות ישראל ב-ESRF (הסינכרוטרון האירופי);
- ◆ מימון חירום ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה לביצוע סקרי ההוצאה הלאומית למו"פ;
- ◆ קשרי אוניברסיטאות המחקר עם התעשייה.

1.4 הקרן הלאומית למדע (מייסודה של האקדמיה)

עמותת הקרן הלאומית למדע הוקמה באייר תשנ"ה (מאי 1995) ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. כך שונה מעמדה המשפטי של הקרן ועתה היא גוף עצמאי השואב את סמכותו מהקהילה המדעית. ראשית פעולתה של הקרן בשנת 1972, כאשר ממשלת ישראל החליטה להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרותי ועל סמך הצטיינות אישית והטילה על האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לפעול למימוש התכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את הזרוע למחקר בסיסי המתוקצבת ממקורות ממשלתיים באמצעות הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה (ות"ת). בשנת 1992 שונה שמה של הקרן עקב הרחבת פעילותה והפיכתה לגוף המרכזי בישראל למימון מחקר בסיסי לפי אמות מידה תחרותיות, והיא נקראה 'הקרן הלאומית למדע'. פרטים על פעולת הקרן הלאומית למדע מובאים בדו"ח השנתי של הקרן לשנת תשס"ד.

תקציב הקרן הלאומית למדע תש"ז-תשס"ד (במיליוני דולרים)

1.5 תכנית ביכורה

קרן ביכורה הוקמה על ידי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים כדי לקדם נושאים חדשניים במחקר בישראל. הקרן שמה לה למטרה לקדם תחומי מחקר מבטיחים המתפתחים בעולם שהפעילות בהם בארץ כיום בתחילתה, וכן נושאים רבת-תחומיים שאינם מקבלים תמיכה מקרנות מחקר תחרותיות מסורתיות. קרן ביכורה הוקמה בשנת 1997 בתמיכתן של קרנות רבסון ויד הנדיב לתקופה ניסיונית של חמש שנים. מתוך עשרות תחומים שנבחנו זכו לתמיכתה שלושת התחומים האלה:

- ◆ ננו-מדע וננוטכנולוגיה (Nanoscience);
- ◆ תחום חדשני בגנטיקה QTL - Quantitative Trait Loci;
- ◆ יישומים אינטרדיסציפלינריים במדעי המחשב.

בחמש שנותיה העניקה הקרן 19 מענקי מחקר בהיקף כולל של 2.69 מיליון דולר בשלושת התחומים האלה ל-48 חוקרים ישראלים.

בשנת 2002, במלאת חמש שנים לפעילותה של הקרן, הוטל על ועדת מומחים חיצונית לבחון את פעילותה. הוועדה בראשותו של פרופ' אהרון קלוג (חתן פרס נובל בכימיה והנשיא לשעבר של החברה המלכותית הבריטית) הגישה לנשיא האקדמיה דו"ח הערכה על פעילות הקרן. הוועדה בירכה על פעילות הקרן וציינה את תרומתה לקידום המדע בישראל. כמו כן המליצה להמשיך את הפעילות ולמסדה בתכנית נפרדת במסגרת הקרן הלאומית למדע.

על פי החלטת מועצת הקרן הלאומית למדע, שהתבססה על המלצת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, הופעלה תכנית ביכורה בקרן הלאומית למדע בשנת תשס"ג. מועצת הקרן מינתה הנהלה נפרדת לתכנית זו, ובה חמישה מדענים. הנהלת התכנית החליטה שבשנים הראשונות תפעל התכנית לעידוד תחומים אשר בדרך כלל אינם זוכים לעדיפות גבוהה בקרנות הרגילות; תקדם נושאי מחקר חדשים אשר אינם מפותחים דיים במדינת ישראל; תתמוך בנושאי מחקר חדשניים או בעלי אופי רבת-תחומי מובהק אשר מתאפיינים בגורם סיכון גבוה; תתמוך בהכנסת תחומי מחקר חדשים למדינת ישראל.

למימוש המטרות האלה הפעילה תכנית ביכורה שני מסלולי פעילות:

- (א) מענקים אישיים במסלול מיוחד – להצעות מחקר ממדענים יחידים או קבוצות קטנות המתאפיינות בחדשנות גבוהה, גישה בלתי-קוננוציונלית, אופי רבת-חומי או סיכון מדעי גבוה.
- (ב) מענקים מוסדיים – לתמיכה בהכנסת תחומי מחקר חדשניים לאוניברסיטאות על פי הצעות שיגישו.

בשנת תשס"ג היה תקציב התכנית מיליון דולר. המחזור הראשון הופעל מאפריל 2003 לתקופה של שנתיים וחצי, ותוקצב בחצי מיליון דולר. עוד חצי מיליון דולר הוענקו ל-12 מענקי מחקר לעידוד אנשי סגל צעירים, אשר בקשותיהם נשפטו בתהליך הרגיל של הקרן הלאומית.

במחזור הראשון אושרו 11 מענקי מחקר במסלול א מתוך 54 בקשות. כמו כן אושרו שני מענקים במסלול ב.

בשנת תשס"ד הופעל המחזור השני של התכנית, והמענקים הוענקו לשלוש שנים. מתוך 63 בקשות למסלול א אושרו 8 מיוזמים, וכמו כן הוענקו 2 מענקים מוסדיים. תקציב תשס"ד היה 1.25 מיליון דולר, ויעוד למענקים החדשים ולהמשך המענקים שאושרו בתשס"ג.

ביכורה מפעילה גם את התכנית לבת-דוקטורנטים שהקימו לפני שלוש שנים האקדמיה והוועדה לתכנון ולתקצוב. תכנית זו נועדה לתמוך בתחומי מחקר שנחלשו באוניברסיטאות בארץ באמצעות חיזוק הסגל האקדמי, והיא מממנת השתלמות של בת-דוקטורנטים באוניברסיטאות מובילות בעולם.

בתשס"ד זכו במלגת השתלמות:

- לילה גאוסטוב (טכניון) ומיכל שרון (מכון ויצמן) - כימיה אנליטית;
- יעל מישאל ואורית סיוון (האוניברסיטה העברית) - מדעי הסביבה;
- ערן הורנשטיין (האוניברסיטה העברית) - אבולוציה.

1.6 חקר גנום האדם

שני מרכזים לחקר גנום האדם – המרכז הארצי לבי-אינפורמטיקה במכון ויצמן למדע והמעבדה הלאומית לגנטיקה של אוכלוסיות באוניברסיטת תל-אביב – שהאקדמיה עשתה להקמתם, מוסיפים לפעול לשירות קהילת המדענים בישראל.

עם סיום פרויקט גנום האדם והתחלת העידן הפוסט-גנומי שונה שם הוועדה המייעצת לחקר גנום האדם והיא נקראת 'הוועדה המייעצת לנושא הפוסט-גנומי של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים'. הנושא הראשון הנדון, פרוטאומיקה (Proteomics), יסייע לזיהוי החלבונים המקודדים על ידי הגנים באדם.

הוועדה המייעצת לביואטיקה בוחנת היבטים אתיים, משפטיים וחברתיים של נושאים מעולם הביולוגיה, ובייחוד נושאים קרובים לפרויקט גנום האדם והעידן הפוסט-גנומי ולגנטיקה.

הוועדה החלה לפעול בשנת 1996. תפקידה לייעץ בנושאים מתחומי הביולוגיה והרפואה מתוך בחינת ההיבטים החברתיים, המשפטיים והאתיים. הוועדה המליצה על השימוש בתאי גזע עובריים מאדם למחקר רפואי על פי הכללים האתיים שהיא הגדירה ומתוך שמירה על כללי המוסר וכבוד האדם הנהוגים בישראל וסייגים מוסריים שהונחו בהכרזה האוניברסלית על גנום האדם וזכויות האדם של האו"ם בשנת 1999.

בשנת 2001 פורסם דו"ח הוועדה בנושא השימוש בתאי גזע עובריים במחקר רפואי.

בשנת 2003 פורסם דו"ח הוועדה בנושא אוספים גדולים של דגימות דנ"א ומאגרי נתונים של מידע גנטי מהאוכלוסייה.

הוועדה המליצה על הקמתם של מאגרי דנ"א ונתונים של מידע גנטי בסקטור הציבורי והפרטי בישראל בפיקוח רשות לאוספים של דגימות ומידע גנטי של אוכלוסיות ישראל (שתהיה רשות סטטוטורית). אוסף הדגימות למאגרי הדנ"א יוכן על פי הנהלים וכללי האתיקה המקובלים בארץ ובעולם, והגישה אליהם תהיה לכול.

אפשר לעיין בדו"חות הוועדה באתר האקדמיה www.academy.ac.il

1.7 קרינת סינכרוטרון

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון עושה לקידום הפעילות המחקרית בנושא זה ובוחנת את הפעילות המדעית של ישראל ב-ESRF. בינואר 2004 חודש ההסכם בין ישראל ל-ESRF לשנים 2004-2009. ההסכם מקנה למדענים ישראלים גישה חופשית למתקן קרינת הסינכרוטרון האירופי.

פרטים על ESRF באתר האינטרנט www.esrf.fr

מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון (SESAME)

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון מייצגת את ישראל בדיונים בדבר האפשרות להקים מתקן סינכרוטרון במזרח התיכון. מטרת יוזמי המתקן היא לקדם את הפעילות המדעית בנושא קרינת סינכרוטרון באמצעות שיתוף פעולה מדעי בין מדעני האזור, וכך לתרום לגישור ולהבנה באזור. מועצה זמנית הפועלת במסגרת אונסק"ו החליטה שהמתקן יוקם בירדן, ליד עמאן. טקס הנחת אבן הפינה היה בינואר 2003.

1.8 פיזיקה של אנרגיות גבוהות

במכון ויצמן למדע פועלת המעבדה להכנת detectors לגלאי ATLAS של המאיץ Large Hadron Collider (LHC) ב-Cern. מעבדה זו הוקמה בכספי התמיכה של ות"ת שמנתבת הקרן הלאומית למדע. ב-Cern נמשכות ההכנות לקראת שדרוג המאיץ בהשתתפות הפעילה של הקבוצה הישראלית בקונסורציום של הגלאי החדש ATLAS.

1.9 חקר הסובב

האקדמיה פועלת בשיתוף עם ות"ת והאוניברסיטאות למימוש התכנית להכנת גרעין של מדענים צעירים לקידום הפעילות בחקר הסובב בישראל באמצעות הענקת מלגות בתר-דוקטורנטים למדענים מצטיינים וקליטתם במסלול האקדמי באוניברסיטאות. עד עתה זכו שישה מדענים צעירים במלגות ביכורה בתחום חקר הסובב. המלגות ניתנו לשנה עם אפשרות הארכה לעוד שנה.

1.10 קרן בת-שבע דה-רוטשילד לקידום המדע בישראל

קרן בת-שבע דה-רוטשילד לקידום המדע בישראל נוסדה בניו יורק בשנת 1958 ובירושלים בשנת 1965, והיא קרן פרטית שמורה. מטרתה לקדם את המדע בישראל למען תושבי ישראל. הקרן מנהלת באמצעות הנהלה בת חמישה חברים, ועל פעילותה המדעית ממונה חבר יועצים של מדענים ישראלים מכמה דיסציפלינות, שנשיאו הוא נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הקרן תומכת בפעילויות מדע ובייחוד בנושאים חדשים הראויים לקידום בארץ. סמינרי בת-שבע מיועדים לפיתוח הידע בשטחי המחקר הבסיסי בישראל, למפגש בין מדענים מחו"ל ומהארץ ולחילופי מידע ורעיונות בהרצאות, דיונים וסדנאות.

קרן בת-שבע דה-רוטשילד נותנת מענקים לחוקרים צעירים, מעניקה מלגות בתר-דוקטורט בנושאים כגון גנום האדם וקרינת הסינכרוטרון, ומסייעת לסטודנטים מצטיינים. הקרן בוחנת שטחי מחקר כגון אבולוציה ומערכות מיקרו-אלקטרו-מכניות, ומעניקה מלגות רופא-חוקר.

1.11 האוספים הלאומיים במדעי הטבע

האקדמיה מכירה בחשיבותם של האוספים הלאומיים ועושה לשימור האוספים הלאומיים במדעי הטבע המתעדים את הצומח והחי בארץ-ישראל. האוספים מרוכזים בעיקר באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת תל-אביב.

1.12 מלגות, מענקים ופרסים

מלגות פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזה בלונדון, מעניקה מלגות המיועדות לתלמידי רפואה הלומדים גם לקראת תואר במדעי החיים הלומדים גם רפואה. בכל שנה מעניקה הקרן מלגות לישראלים הלומדים בישראל לתקופה של שלוש שנים. סכום המלגה 2,000 לירות שטרלינג לשנה.

בתשס"ד הוענקו מלגות פולקס לתלמידי האלה: יעקב תנא – האוניברסיטה העברית בירושלים; ערן ברזילי – אוניברסיטת תל-אביב; יעל הברמן – אוניברסיטת תל-אביב; מיקה שפירא – הטכניון; עאסלה רביע – הטכניון.

פרס "טבע"

פרס "טבע" מוענק בכל שנה לחוקר על פריצת דרך בתחום מדעי החיים. תהליך הבחירה נעשה באמצעות מנהל האקדמיה. בשנת תשס"ד מוענק הפרס על פריצת דרך בתחום Signal Transduction.

מענקי מחקר "טבע"

בכל שנה חברת "טבע" מעניקה שני מענקי מחקר לחוקרים מצטיינים שהגישו בקשות למענקים מן הקרן הלאומית למדע בשנים קודמות. שני מענקי המחקר לשנת 2004 בסך \$65,000 כל אחד מוענקים מטעם חברת "טבע" באמצעות מנהל האקדמיה לשני חוקרים העוסקים ב-Signal Transduction.

מלגות רופא-חוקר

קרן בת שבע דה-רוטשילד והמדען הראשי במשרד הבריאות מממנים מלגות רופא-חוקר. המלגות נועדו לאפשר לרופאים צעירים לעסוק במחקר רפואי ברמה גבוהה.

מלגת רופא-חוקר מממנת כמחצית המשורה של המלגאי ומועברת ישירות לבית-החולים. כך היא משחררת את המלגאים מחלק ניכר מהמטלות הקליניות, והם יכולים לייחד זמן למחקר.

בתשס"ד הוענקו מלגות רופא-חוקר לרופאים האלה: ד"ר דורון אפרימיאן – בית החולים הדסה עין כרם; ד"ר ישראל ברבש – המרכז הרפואי ע"ש שיבא; ד"ר יורם עציון – המרכז הרפואי סורוקה.

2. הרצאות ואירועים בבית האקדמיה

במסגרת תפקידה המוגדר בחוק "לטפח ולקדם פעילות מדעית" האקדמיה עורכת בביתה הרצאות, כינוסים וימי עיון. כל האירועים פתוחים לקהל הרחב.

הרצאות חברי האקדמיה

כ"ח בכסלו תשס"ד (23 בדצמבר 2003)
הרצאות החברים החדשים באספה הכללית
הפתוחה:
פרופ' מלאכי בית-אריה
מי מפחד מקודיקולוגיה?
פרופ' חיים סידר
שתיקת הגנים

ז' בכסלו תשס"ד (2 בדצמבר 2003)
פרופ' חיים הררי
הצצה ממעמקי האדמה אל ראשית היקום

כ"ט באייר תשס"ד (20 במאי 2004)
פרופ' רות ארנון
ארבעה עשורים של אימונולוגיה עם מיכאל סלע

הרצאות אורחים

כ"ד בטבת תשס"ד (18 בינואר 2004)
Prof. Antonio Panaino
Astral Kingship between Iran and the
Byzantine Empire

ט"ז באדר תשס"ד (9 במרס 2004)
פרופ' מרים רוזן-איילון
לתולדותיו של המסגד הלבן ברמלה

כ"ג באדר תשס"ד (16 במרס 2004)
פרופ' אהרן ליש
השריעה בישראל: סיגולו של המשפט ההלכתי
לזמן המודרני בסביבה זרה

י"ח בסיוון תשס"ד (7 ביוני 2004)
פרופ' שמואל הרווי

המורשת העברית של אבן רשד: חשיבות
התרגומים העבריים של פירושו לאריסטו
לרגל הופעת הספר 'הביאור האמצעי של אבן רשד
לספר הנפש לאריסטו' בהוצאת האקדמיה

כינוסים וימי עיון

כ"ב-כ"ג בכסלו תשס"ד (17-18 בדצמבר 2003)
The Poetics of Grammar and the Metaphysics
of Sound and Sign

כ"ו בטבת תשס"ד (20 בינואר 2004)
יום עיון בנושא מחקרים באמצעות סינכרוטרון
במדע הישראלי

ב' בניסן תשס"ד (24 במרס 2004)
יום עיון בנושא זיוף עתיקות
בשיתוף עם רשות העתיקות

כ"ו-כ"ז באייר תשס"ד (17-18 במאי 2004)
אקדמיה וממשל למען קידום המדע – האתגר
המשותף
כינוס בהשתתפות נשיאי אקדמיות למדעים ואישי
ציבור

כ"ח בסיוון תשס"ד (17 ביוני 2004)
יום עיון על רמלה הקדומה
בשיתוף עם רשות העתיקות

הרצאות שנתיות

כ"א באדר תשס"ד (14 במרס 2004)
ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין
Prof. David Baltimore
Biotechnology: An Industry with a Future

י"ח בסיוון תשס"ד (7 ביוני 2004)
ההרצאה השנתית ע"ש שלמה פינס
פרופ' א"א עברי
משוט בשערי הנפש של הפילוסופיה היהודית בימי
הביניים

דנאות מדיניות מדע

ב' במרחשוון תשס"ד (28 באוקטובר 2003)
Maintaining Scientific Excellence
through Internationalization
Prof. Dr. Ernst Ludwig Winnacker בהשתתפות

ז' בכסלו תשס"ד (2 בדצמבר 2003)
Public Images of Scientists and Engineers:
How They are Created and How They may
be Changed
Doron Weber בהשתתפות

כ"ב בכסלו תשס"ד (17 בדצמבר 2003)
החקלאות בישראל: תמורות ומבט לעתיד
בהשתתפות פרופ' אילן חת, פרופ' דן לבנון

כ"ג בניסן תשס"ד (14 באפריל 2004)
המדען הראשי במשרד התעשייה המסחר
והתעסוקה – תמורות, היבטים ואתגרים לעתיד
בהשתתפות ד"ר אלי אופר

עוד אירועים

כ"ה בטבת תשס"ד (19 בינואר 2004)
טקס חתימת הסכם ישראל-ESRF

הרצאות לזכר חברי האקדמיה

ט"ז בכסלו תשס"ד (11 בדצמבר 2003)
ערב לזכרו של פרופ' שמואל שטריקמן ז"ל
הרצו: פרופ' יגאל תלמי, פרופ' דוד מוכמל,
פרופ' חגי שקד, עמרי טלמון

ערבי עיון וכינוסים לכבוד חברי האקדמיה

ז'-ט' במרחשוון תשס"ד (2-4 בנובמבר 2003)
כינוס בין-לאומי בנושא
.Comparing Modern Civilizations
Pluralism versus homogeneity
לכבוד פרופ' שמואל נ' אייזנשטדט בהגיעו
לגבורת

כ"ה בחשוון תשס"ד (20 בנובמבר 2003)
יום עיון בנושא כתובות מלכי אשור –
היסטוריה, היסטוריוגרפיה ואידאולוגיה
לכבוד פרופ' חיים תדמור בהגיעו לגבורת

ז' בכסלו תשס"ד (2 בדצמבר 2003)
ערב עיון וקבלת פנים לכבוד פרופ' ישראל
דוסטובסקי במלאות לו 85 שנה

כ"ו בטבת תשס"ד (20 בינואר 2004)
ערב עיון וקבלת פנים לכבוד פרופ' מאיר יי קיסטר
במלאות לו 90 שנה

כ"ט באייר תשס"ד (20 במאי 2004)
ערב עיון וקבלת פנים לכבוד פרופ' מיכאל סלע
בהגיעה לגבורת

כ"ד בתמוז תשס"ד (13 ביולי 2004)
ערב עיון וקבלת פנים לכבוד פרופ' רות נבו
בהגיעה לגבורת

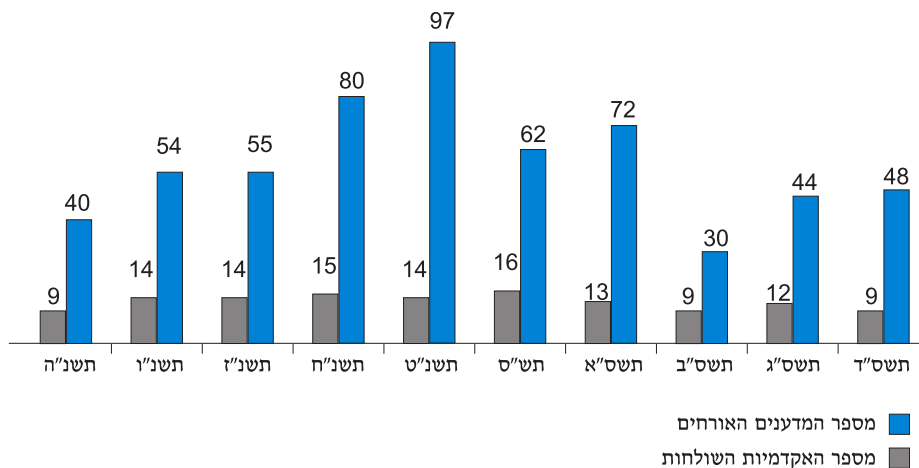
3. קשרים בין-לאומיים

לאקדמיה הסכמים עד 35 מוסדות (רובם אקדמיות) ב-32 מדינות בארצות המערב, במזרח אירופה, במרכז אסיה, בתת-היבשת ההודית ובמזרח הרחוק, והיא חברה ב-5 ארגונים בין-לאומיים חשובים. הקשרים הבין-לאומיים של האקדמיה באים לידי ביטוי בחילופי חוקרים במסגרת הסכמים עם אקדמיות בעולם ובייצוג הקהילה המדעית הישראלית בארגוני מדע בין-לאומיים.

במסגרת ההסכמים האלה ביקרו בישראל בשנת הדו"ח 48 מדענים מ-9 אקדמיות (בשנה הקודמת 44 מדענים מ-10 אקדמיות), ובסך הכול הם שהו בארץ כ-90 שבועות (80 שבועות בשנה הקודמת). מספרים אלו משקפים את המשך מגמת העלייה בניצול ההסכמים מצד מדענים זרים, אך המצב עדיין לא חזר לרמה שלפני ספטמבר 2000. זמן הביקור הממוצע היה 13 ימים.

35 מדענים ישראלים ביקרו במסגרת ההסכמים ב-12 מדינות זרות ושהו בהן בסך הכול 63 שבועות. זמן הביקור הממוצע היה 13 ימים. לפי המדיניות שקבעה מועצת האקדמיה, במסגרת ההסכמים לשיתוף פעולה מדעי הושם דגש על סדנאות מדעיות דו-לאומיות.

ביקורי מדענים מאקדמיות זרות

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני-מדעיים בין-לאומיים כגון ICSU (המועצה הבין-לאומית למדע) ו-ESF (הקרן האירופית למדע). האקדמיה עודדה את הקמתם של כעשרים האיגודים הישראליים המקצועיים החברים באיקס"ו, והיא משלמת את דמי החבר שלהם. האקדמיה תומכת בהשתתפות יושבי-ראש הוועדות המדעיות הלאומית בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים למיניהם, ומשתתפת בייצוג באיקס"ו של כעשר ועדות בין-תחומיות. האקדמיה מיוצגת בכמה איגודים בין-לאומיים של אקדמיות לאומיות וכן בגופים ובתכניות של הקרן האירופית למדע, בוועדה הישראלית לאונסק"ו, בקרן הדו-לאומית ארה"ב-ישראל ובוועדה הגרמנית למלגות מינרבה.

3.1 קשרי מדע עם ארצות ועם אקדמיות למדעים

אוזבקיסטן

בשנת 1999 נחתם זיכרון-דברים בעניין שיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה האוזבקית ובין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

אוסטריה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובין האקדמיה האוסטרית למדעים נחתם בשנת 1993. עיקרו ביקורים הדדיים של מדענים בכירים, חילופי מידע, מחקרים משותפים ובדיקת האפשרות להקמת מרכזי מחקר משותפים.

ביקור באוסטריה

ד"ר אורלי גולדוסר, האוניברסיטה העברית בירושלים, חקר תולדות מצרים
ד"ר אירית ציפר, מוזאון ישראל, תולדות האמנות
פרופסור איתמר אבן-זוהר, אוניברסיטת תל אביב, חקר הספרות

פרופסור שלמה יזרעאל, אוניברסיטת תל אביב, בלשנות שמית

ד"ר רקפת סלע-שפי, אוניברסיטת תל אביב, סמיוטיקה

ד"ר יריב פורטנוי, אוניברסיטת בן גוריון, הנדסה כימית

אוסטרליה

בשנת 1998 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוסטרלית למדעים.

ביקור באוסטרליה (לא במסגרת ההסכם)

פרופסור דוד כאהן, מכון ויצמן למדעים, חומרים ופני שטח

אוקראינה

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוקראינית למדעים. עניינו שיתוף פעולה במחקרים, בסדנאות ובסימפוזיונים, חילופי מדענים והחלפת מידע.

ביקור בישראל

Dr. Lyudmila Musatenko (Plant Physiology)

Dr. Kostiantyn Sytnyk (Botany)

Dr. Zlata Hershenson (Zoology)

Dr. Yakiv Didukh (Botany)

ביקור באוקראינה

ד"ר אבסי קוסמן, אוניברסיטת תל אביב, ביולוגיה

אזרבייג'אן

בשנת 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

איטליה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות נחתם בשנת 2000. בנובמבר 2004 ציינה האקדמיה של הוטיקן 400 שנה להיווסדה. פרופ' יעקב זיו וד"ר מאיר צדוק ייצגו את האקדמיה בחגיגות ובכינוס המדעי.

ביקור בישראל

Professor Antonio Panaino (Islamic Studies)

ביקרה באיטליה

ד"ר אינסה מורוז, האוניברסיטה העברית

בירושלים, גאוכימיה

אלבניה

סגן נשיא האקדמיה האלבנית למדעים והמזכיר המדעי הכללי של מוסד זה ביקרו באקדמיה באפריל 2004 וחתמו על הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. עוד לפני כינון ההסכם ביקר פרופ' שאול שקד באקדמיה בטירנה במסגרת תפקידו כנשיא האיגוד העולמי של אקדמיות. בספטמבר 2003 ביקרה בעיר סרנדה שבאלבניה משלחת מהמכון לארכאולוגיה באוניברסיטה העברית להמשך העבודות בבית כנסת מהמאה הרביעית הבנוי בתוך כנסייה.

ביקור באלבניה

ד"ר גדעון פורסטר, האוניברסיטה העברית

בירושלים, ארכאולוגיה

פרופסור קראוז, האוניברסיטה העברית בירושלים,

ארכאולוגיה

אסטוניה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

ביקור באסטוניה

פרופסור סמי סמוחה, אוניברסיטת חיפה,

סוציולוגיה

ד"ר שלה גורנישטיין, האוניברסיטה העברית
בירושלים, תזונה
פרופ' סימון טרכטנברג, האוניברסיטה העברית
בירושלים, קרדיולוגיה
פרופ' נעימה בראונר, אוניברסיטת תל אביב,
מכניקה של נוזלים
ד"ר אלוה פרחי, אוניברסיטת תל אביב,
מתמטיקה

גרזיה

בשנת 1992 נחתם הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות.

גרמניה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה
למדעים ברלין-ברנדברג ובין האקדמיה הלאומית
הישראלית למדעים נחתם בשנת 2000. הצדדים
הסכימו לתת חסות למפעל הוצאתה לאור של
מהדורה ביקורתית של כל כתבי מרטין בובר.
משלחת מהקרן למדע של גרמניה (DFG) ביקרה
באקדמיה באוקטובר 2003 בראשות נשיא DFG,
פרופסור ארנסט-לודוויג וינקר. במעמד זה חתמו על
הסכם לשיתוף פעולה מדעי נציגי האקדמיה, נציגי
הקרן הלאומית למדע ונציגי DFG. ראש הקרן
הגרמנית הרצה באקדמיה.

דרום-קוריאה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת
1990, ועניינו חילופי מדענים, חילופי מידע
וסמינרים משותפים.

האיחוד האירופי

לאקדמיה מעמד של חבר חוץ בתכנית המסגרת
המדעית השישית של האיחוד האירופי.
פרופ' ש"י אייזנשטדט נבחר לחבר בקבוצת הייעוץ
Groupe Des Sages העוסקת בעמים ובתרבויות
באגן הים התיכון. פרופ' אייזנשטדט השתתף
בישיבת הקבוצה באלכסנדריה בספטמבר 2003.
פרופ' שלום שוורץ, יו"ר הוועדה המלווה
להשתתפות ישראל בסקר האירופי החברתי, הרצה
בכינוס השקת הסקר שהיה בבריסל בנובמבר 2003
בחסות האיחוד האירופי. השתתפו גם ד"ר ענת
אורן ובוב לפידות.

בינואר 2004 ביקרה באקדמיה משלחת European
Synchrotron Radiation Facility מגרנובל.

אפריקה

בשנת 1994 נחתם מזכר הבנה לשיתוף פעולה מדעי
עם האקדמיה האפריקנית למדעים. המזכר קורא
לשתי האקדמיות לשתף פעולה בתחומי מחקר בעלי
עניין לישראל ולאפריקה.

ארמניה

בשנת 1992 נחתם הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות שעניינו עידוד מחקרים משותפים
וחילופי מידע בין קהילות המחקר הישראלית
והארמנית. בשנים האחרונות תועד הניב הירושלמי
של השפה הארמנית ותועדו בתי קברות יהודיים.

ארה"ב

משלחת האקדמיה בראשות הנשיא ביקרה ביולי
2003 באקדמיה האמריקנית למדעים ובמכוני
הבריאות הלאומיים בושינגטון. חברי המשלחת
היו פרופ' יעקב זיו, פרופ' רות ארנון, פרופ' דן
שכטמן, פרופ' יוסף קלפטר, ד"ר מאיר צדוק ופרופ'
אלכס קינן. במאי 2004 השתתף נשיא האקדמיה
הלאומית האמריקנית בכינוס בבית האקדמיה
בנושא "אקדמיה וממשל לקידום המדע והחברה –
האתגר המשותף".

בולגריה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות.

ביקרו בישראל

Professor Emilia Dimitrova (Engineering)

Professor Julian Revalski (Mathematics)

Professor Svetlina Nikolova (Slavonic Studies)

Dr. Juliana Pashkova (Mathematics)

Professor Radosvet Kolarov (Literature)

Professor Petar Kenderov (Mathematics)

Dr. Mitko Mihovski (Applied Mechanics)

Professor Christo Boyadjiev

(Chemical Engineering)

Dr. Ivan Georgiev Goshev (Chemistry)

Dr. Lyubka Pavlova (Drug Toxicology)

Dr. Krastev Dincho (Library Information Sciences)

Ms. Aneva Sabina (Library Information Sciences)

ביקרו בבולגריה

פרופ' וולף מוסקוביץ, האוניברסיטה העברית

בירושלים, לימודים סלווים

ביקר בטורקיה
ד"ר אפרת אביב, אוניברסיטת בר-אילן, תולדות
המזרח התיכון

טייוואן

באוגוסט 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה בין
האקדמיות.

ירדן, הרשות הפלסטינית ומפעלים אזוריים

בשנת 1994 נוסד בווינגטון איגוד האקדמיות
ומועצות המדע של המזרח התיכון בהשתתפות
ירדן, הרשות הפלסטינית, מצרים וישראל - בחסות
האקדמיות הלאומיות של ארצות-הברית. האיגוד
החליט לקיים פגישות סדירות באזור וכן מחקרים,
סדנאות ופעולות משותפות. הנושא הראשון שנבחר
היה השימוש במדע וטכנולוגיה להגדלת כמויות
המים בארצות האזור ושיפור איכותם. בינואר 2002
הוחלט לפעול בשני תחומים חדשים: יצירת
מקומות עבודה ופיתוח בר-קיימא באזורי מדבר.
הוחלט גם לצרף מדענים צעירים מצטיינים מהאזור

בתכנית Frontiers of Science and Engineering
כ-100 מדענים ומהנדסים מישראל, הרשות
הפלסטינית, ירדן, טורקיה וארה"ב השתתפו בכינוס
Frontiers of Science and Engineering בחסות
האקדמיות הלאומיות למדעים (ארה"ב) שהיה
באוניברסיטת קוץ' באיסטנבול בספטמבר 2003.
ישראל מיוצגת במועצה הזימנית המארגנת את
הקמתו של מתקן סינכרוטרון למזרח התיכון בירדן.

לטביה

בשנת 1999 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות. ההסכם דן בעידוד מחקרים משותפים
וחילופי מידע בין האקדמיות וקהילות המחקר
הישראלית והלטבית.

ביקר בישראל

Professor Marcis Auzinsh (Physics)

מצרים

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת
תשמ"ב (1982) על ידי האקדמיה הלאומית
הישראלית למדעים ביזמת המוסדות להשכלה
גבוהה והחברה המזרחית הישראלית בעקבות
הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979.
האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת.

תוקף ההסכם בין מדינת ישראל לבין מפעילי
המתקן הוארך בחמש שנים, ונערך יום עיון שעסק
בעבודות מחקר ישראליות הנעשות במתקן.
האקדמיה בשיתוף עם המנהלה הישראלית לתכנית
המיו"פ של האיחוד האירופי ותכנית ביכורה של
הקרן הלאומית למדע נתנה את חסותה ליום עיון
בנושא תכניות בתחומי מדע וטכנולוגיה חדישים
(NEST - New and Emerging Science and
Technology) בבית האקדמיה בפברואר 2004.

הודו

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות בתחום המדעים המדויקים. לפי
ההסכם יבקר בכל שנה לסירוגין מדען ישראלי
בכיר בהודו ומדען הודי בכיר בישראל.

ביקר בהודו

ד"ר פטר קרל, מכון ויצמן למדע, פיזיקה כימיקלית

הולנד

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות דן
בחילופי מדענים, פרסומים וסמינרים משותפים
וחילופי מידע. במאי 2004 השתתף פרופ' פיטר
דרנת, בעבר נשיא האקדמיה המלכותית ההולנדית,
בכינוס בבית האקדמיה בנושא "אקדמיה וממשל
לקידום המדע והחברה – האתגר המשותף".

הונגריה

בשנת 1990 הופעל ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות. ההסכם דן בחילופי מדענים, סמינרים,
פרסומים משותפים וחילופי מידע. הוסכם שבוגרים
מצטיינים של Central European University
יוכלו להשתלם באוניברסיטאות בארץ לתקופה של
עד שנה.

פרופ' דן שכתמן ייצג את האקדמיה בפורום המדע
בבודפשט בנובמבר 2003.

ביקר בהונגריה

פרופ' יובל נאמן, אוניברסיטת תל אביב, פיזיקה

טג'יקיסטן

ההסכם לשיתוף פעולה עם טג'יקיסטן נחתם בשנת
1994.

טורקיה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה
הטורקית למדעים נחתם באפריל 2002.

יובל יקותיאלי (אוניברסיטת בן גוריון): העדויות הארכאולוגיות בכנען לקשרים עם מצרים הקדומה; פרופ' זלי גורביץ' (האוניברסיטה העברית): תחיית השפה והשירה העברית; פרופ' יוסי בן-ארצי (אוניברסיטת חיפה): חיפה כעיר רבת-תרבותית וכמודל לדו-קיום: עבר, הווה, עתיד; פרופ' סטיב וינר (מכון ויצמן): ארכאולוגיה - שילוב בין מדעי הטבע ומדעי הרוח; ד"ר אברהם חיים: הרמב"ם - חייו ומשנתו - במלאות 800 שנה לפטירתו; פרופ' דן שכטמן (הטכניון): מדע וחינוך למדע בישראל - עבר, הווה, עתיד.

סין

בשנת 1991 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה עם האקדמיה הסינית למדעים. ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובין האקדמיה הסינית למדעי החברה נחתם בשנת 2000. לפי ההסכמים יוקמו מפעלי מחקר משותפים, ייערכו סדנאות וסימפוזיונים ויהיו חילופי מדענים.

בדצמבר 2003 ביקרה באקדמיה משלחת מחרבין בראשות פרופ' לי שו קסיו, סגן המנהל של המרכז לחקר יהדות חרבין ליד האקדמיה למדעי החברה של מחוז היילונגונג. בפברואר 2004 ביקר באקדמיה שגריר סין בישראל.

סלובניה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1996.

סלובקיה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1995.

ביקרו בישראל

Professor Jan Slezak

Dr. Iveta Smetanova (Radom Emanations)

Dr. Metod Saniga (Algebraic Geometria)

ביקרו בסלובקיה

ד"ר בוריס גינזבורג, מכון סורק, גאומגנטיקה

פרופ' סמי סמוחה, אוניברסיטת חיפה,

סוציולוגיה

ד"ר אבסי קוסמן, אוניברסיטת תל אביב,

ביולוגיה

הרשויות המנחות את פעולת המרכז הן הנהלה ומועצה. בתשס"ד מנהל את המרכז ד"ר שריאל שלו. פרופ' רחל גלון מרכזת את הקשרים בתחום מדעי הטבע.

משימתו העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות ובין החוקרים במצרים ובישראל, לסייע לחוקרים משתי הארצות להשיג חומר מספריות ומארכיונים בנושאי מחקרם ולטפח מחקרים משותפים. המרכז מפעיל ספרייה לשירותם של חוקרים וסטודנטים ועורך הרצאות אקדמיות בנושאים מגוונים. רוב המשתמשים המצרים בשירותי המרכז הם חוקרים וסטודנטים בתחום הלשון והספרות העברית ומדעי היהדות בכלל, והישראלים הם חוקרים וסטודנטים בתחום ההיסטוריה והתרבות המצרית והעברית. כמה חוקרים קיבלו מלגות ביקור בארץ או במצרים לשם קידום מחקרם.

מעמדו ומצבו של המרכז הושפעו תמיד ממצב היחסים בין ישראל למצרים. בעקבות האינתיפאדה חלה ירידה במספר הפניות לסיוע ובמספר המשתתפים בהרצאות, ולא תמיד נענו גופים רשמיים במצרים לבקשות המרכז. אף על פי כן הוסיף המרכז לפעול בכל אחד ממסלולי פעילותו: הספרייה רכשה מאות פריטים חדשים ועברה תהליך של מחשוב וקטלוג מחדש; נמשכו פעולות הסיוע לחוקרים מצרים וישראלים; ומאז נובמבר 2003 נערכו הרצאות פעמיים בחודש בשפה האנגלית. נמשך גם החוג לתרבות מצרים העתיקה בעברית המיועד לאנשי השגרירות.

אלה ההרצאות במרכז מנובמבר 2003 עד מאי 2004:

הבמאית סיגלית בנאי (אוניברסיטת תל-אביב); מאמה פאיזה - סרט דוקומנטרי על הזמרת פאיזה רושדי; הסופר יצחק גורמזנו גורן; מאלכסנדריה לתל-אביב; פרופ' יובל גורן (אוניברסיטת תל-אביב): הקשרים בין מצרים ומערב אסיה בתקופת הממלכה החדשה: מחקר מוצאם של מכתבי אל-עמרנה; ד"ר גדעון ארן (האוניברסיטה העברית): הרעיון המשיחי ותנועות משיחיות בישראל בעבר ובהווה; האוצר גאי רז: תולדות הצילום בפלסטנה/ישראל 1839-2000; ד"ר יוסי עמיתי (אוניברסיטת בן-גוריון): סיפור על אהבה וחושך מאת עמוס עוז – הבט אחורה בחמלה; ד"ר

Dr. Mécislaw Borak (Jewish Studies)
 Dr. Helena Krejcová (Jewish Studies)
 Dr. Jiri Mares (Theoretical Nuclear)
 Dr. Martin Markl (Mathematics)
 Dr Lenka Jungmannová (Theory of theatre)
 Dr. Amiram Gogatishvili (Mathematics)
 Professor Viktor Brabec (Biophysics)

ביקרו בסלובקיה
 ד"ר אשר שיינברג, אוניברסיטת בר אילן,
 קרדיולוגיה
 ד"ר גניה קסלר-אייסקסון, אוניברסיטת תל אביב,
 קרדיולוגיה מולקולרית
 פרופ' מורדכי מנוח, אוניברסיטת תל אביב,
 פיזיולוגיה

צרפת

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובין האקדמיה הצרפתית למדעים של האינסטיטוט דה פראנס נחתם בשנת 1989. לפי ההסכם כל אקדמיה תארח מדען בכיר מן הארץ האחרת אחת לשנתיים, לסירוגין. במאי 2004 השתתף פרופ' אטיאן-אמיל בוליה, נשיא האקדמיה הצרפתית, בכינוס בבית האקדמיה בנושא "אקדמיה וממשל לקידום המדע והחברה – האתגר המשותף".

רומניה

בשנת 1991 נחתם הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ביקרו בישראל
 Dr. Michail Nicolae Vasile (Political Sciences)
 Dr. Dana Bianca Dumitrescu (Geography)
 Dr. Silviu Sanie (Archaeology)
 Dr. Laura Parpala (Aquatic Ecology)
 ביקרו ברומניה
 פרופ' משה גופן, מיגל מרכז ידע גליל עליון,
 חקר ימים ואגמים.
 ד"ר עקיבה סגל, אוניברסיטת בן גוריון, אופטיקה סולרית
 ד"ר מיכאל סופר, אוניברסיטת תל אביב, גאוגרפיה

רוסיה

בנובמבר 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ביוני 2003 התקיימה בארץ סדנה דו-לאומית בנושא חומרים. ביקרו בישראל
 Dr. F.A. Kuznetsov (Bi-National Workshop)
 Dr. N.P. Liakichev (Bi-National Workshop)
 Professor N.Z. Lyakhov (Bi-National Workshop)
 Prof. K.V. Chouniaev (Bi-National Workshop)
 Dr. A.Y. Fichman (Bi-National Workshop)

פולין

נמשכה הפעילות לפי ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות שנחתם בשנת 1990. ביקרו בישראל
 Dr. Jolanta Mlynarczyk (Hellenistic Studies)
 Dr. Irena Twardowska (Environmental Engineering)
 Professor Włodzimierz Klonowski (Biophysics)
 Dr. Beata Konikowska (Computer Science)
 Professor Piotr Sztompka (Sociology)
 Dr. Dariusz Francisz Konstantynow (Art)
 ביקרו בפולין
 פרופסור זכריה מדר, האוניברסיטה העברית בירושלים, תזונה
 פרופסור ארנון אברון, אוניברסיטת תל אביב, מדעי המחשב
 ד"ר איזידור לסט, אוניברסיטת תל אביב, כימיה פיזיקלית
 ד"ר שלה גורנישטיין, האוניברסיטה העברית, תזונה
 פרופ' שמעון טרכטנברג, האוניברסיטה העברית, קרדיולוגיה
 ד"ר ויקטור קרדשוב, אוניברסיטת תל אביב, מתמטיקה
 ד"ר לאוניד ירוסלבסקי, אוניברסיטת תל אביב, הדמיה דיגיטלית

פינלנד

בפברואר 2004 ביקרה באקדמיה משלחת של המכון הפיני במזרח התיכון בראשות ראש המכון, פרופ' יוסי נואורטבה.

צ'כיה

ביוני 1991 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה עם האקדמיה הצ'כית למדעים. ההסכם חודש בשנת 1999. ביקרו בישראל
 Professor Eva Matouskova (Mathematics)

שוודיה

בשנת 1974 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות. במאי 2004 השתתף פרופ' יאן קרלסון, נשיא האקדמיה המלכותית השוודית לשעבר, בכינוס בבית האקדמיה בנושא "אקדמיה וממשל לקידום המדע והחברה – האתגר המשותף".

תאילנד

בשנת 1992 נחתם מזכר הבנה לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובין המכון הלאומי למחקר של תאילנד.

Dr. V.L. Lissine (Bi-National Workshop)
Dr. Vyacheslav Isaak Fonarev (Petrology)
Dr. Ivan Viktorovich Zmitrovich (Botanics)
Dr. Alexandr Pavlovich Rasnitsyn
(Paleoentomology)
ביקרו ברוסיה
ד"ר לב פוסטילניק, אוניברסיטת תל-אביב,
האקלים בחלל
ד"ר נחם אילן, אוניברסיטת בר-אילן,
ספרות
ד"ר הדי יזון, שירה אתנית

3.2 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

איקס"ו - המועצה הבין-לאומית למדע

איקס"ו (International Council for Science), שנוסדה בשנת 1931, היא ארגון הגג של איגודי המדע הבין-לאומיים. האקדמיה מייצגת את ישראל באיקס"ו וב-23 האיגודים המדעיים החברים בה ומשתתפת ב-8 ועדות בין-תחומיות של איקס"ו. מדענים ישראלים מכהנים באיקס"ו בתפקידים בכירים בכמה איגודים.

הוועדות הלאומיות המקבילות לאיגודים הבין-לאומיים

נשיא האקדמיה ממנה ועדות לאומיות בהתאמה לאיגודים הבין-לאומיים המסונפים לאיקס"ו כאשר יש בכך עניין מבחינת קידום המדע הישראלי. יושב-ראש הוועדה הלאומית הוא נציג האקדמיה ומדינת ישראל באיגוד הבין-לאומי המסונף לאיקס"ו. הוועדות הלאומיות מדווחות לאגודות הבין-לאומיות על הנעשה בישראל ומעדכנות את המדענים בישראל בכל הנוגע לתכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה למדעים משלמת את דמי החבר השנתיים של האגודות המדעיות בישראל באגודות ובארגונים הבין-לאומיים של איקס"ו. האקדמיה משתתפת גם במימון ההוצאות הכרוכות בהשתתפות נציגים מטעמה בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים.

האיגודים המדעיים המסונפים לאיקס"ו ויושבי-ראש הוועדות הלאומיות הקשורות אליהם

- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה (IAU) - פרופ' איליה לייבוביץ, יו"ר הוועדה הלאומית לאסטרונומיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגיאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG) - פרופ' זאב לוין, יו"ר הוועדה הלאומית לגאודזיה ולגאופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC) - פרופ' דן מאירשטיין, יו"ר הוועדה הלאומית לכימיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI) - ד"ר יוסף שפירא, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הרדיו
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP) - פרופ' יצחק צרויה, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח (IBRO) - פרופ' עמירם גרינולד, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר העצב

- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים (IUBS) - פרופ' לאו זקס, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגיאוגרפיה (IGU) - פרופ' יהודה גרדוס, יו"ר הוועדה הלאומית לגאוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr) - פרופ' יואל זוסמן, יו"ר האגודה הישראלית לקריסטלוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית (IUTAM) - פרופ' מיילס רובין, יו"ר האיגוד הישראלי למכניקה עיונית ושימושית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע (IUHPS) - פרופ' מנחם פיש, יו"ר הוועדה הלאומית להיסטוריה ופילוסופיה של המדע
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה (IMU) - פרופ' יורם לינדנשטראוס, יו"ר הוועדה הלאומית למתמטיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים (IUPS) - פרופ' דן ליכטנברג, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית (IUBMB) - פרופ' חיים סידר, יו"ר הוועדה הלאומית לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית (IUPAB) - פרופ' אלישע האס, יו"ר הוועדה הלאומית לביופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה (IUPhar) - פרופ' רפאל משולם, יו"ר האגודה הישראלית לפרמקולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הגיאולוגיה (IUGS) - פרופ' צבי בן-אברהם, יו"ר החברה הגאולוגית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה (IUIS) - ד"ר מיכל בניש, יו"ר האגודה הישראלית לאימונולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה (IUMS) - פרופ' אליאורה רון, יו"ר הוועדה הלאומית למיקרוביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הפסיכולוגיה (IUPsyS)
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה (IUNS) - פרופ' יהודית בירק, יו"ר הוועדה הלאומית לתזונה

הארגונים שלהלן קיימו בשנת הדו"ח ועידה, ונציג מטעם הוועד הלאומי השתתף בה:
 האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו, האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה, האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה
 טהורה ושימושית, הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים.

ועדות בין-תחומיות ויושבי-ראש הוועדות הלאומיות הקשורות להן

- ◆ הוועדה לחקר החלל (COSPAR) - פרופ' דוד אביר, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר החלל
- ◆ הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים (CODATA) - פרופ' דוד אביר, יו"ר הוועדה הלאומית לנתונים מדעיים וטכנולוגיים; פרופ' אבי דגני, נציג ישראל בוועדה
- ◆ הוועדה המדעית לבעיות הסביבה (SCOPE) - פרופ' צבי דובינסקי, יו"ר הוועדה הלאומית לבעיות הסובב
- ◆ הוועדה המדעית לפיזיקה של הארץ והשמש (SCOSTEP) - פרופ' יובל נאמן, יו"ר הוועדה הלאומית המדעית לחקר האינטראקציה הפיזיקלית של השמש עם הארץ; פרופ' סמי קופרמן, נציג ישראל בוועדה המדעית לפיזיקה של הארץ ושל השמש
- ◆ הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה (SCOR) - פרופ' לב פישלזון, פרופ' ג'ון הול ופרופ' אברהם הכט, הוועדה המדעית לחקר הימים
- ◆ הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון (INQUA) - פרופ' יהודה אנגיל, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הרביעון
- ◆ הוועדה לתכנית הבין-לאומית לגאוספירה-ביוספירה (IGBP) - פרופ' זאב לוי, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הגאוספירה והביוספירה
- ◆ הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE) - ד"ר מרים בלבן
- ◆ הוועדה המדעית של התכנית הבין-לאומית למדעי הגאולוגיה – פרופ' עמוס בייך, חבר הוועדה

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים באיקס"ו

- ◆ פרופ' ישראל פכט - נשיא האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית (IUPAB)
- ◆ פרופ' י' שבח - יו"ר הוועדה לכימיה של קרקע ומים של האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC)
- ◆ פרופ' רחל גלון - יו"ר התכנית לאנטומולוגיה של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' אורי שמיר - נשיא האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG)
- ◆ פרופ' עודד נבון חבר האגזקטיבה של האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG)
- ◆ פרופ' רות ארנון - חברת הנהלה של האיגוד הבין-לאומי של חברות אימונולוגיות (IUIS)
- ◆ פרופ' פרנק הרבשטיין - יו"ר הוועדה למולקולרים קטנים של האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr)
- ◆ ד"ר יוסף שפירא - סגן נשיא האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI)
- ◆ ד"ר מרים בלבן - נשיאת הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE)
- ◆ פרופ' מגוורן מסדן - חבר הנהלת האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' יעקב קטן - יו"ר הוועדה להגנת הצומח של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' אלי זלדוב, פרופ' מוטי הייבלום, פרופ' אורה אנטין, פרופ' אברהם קציר, פרופ' יוסף אברון חברי הוועדות המרכזיות של האיגוד הישראלי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP)

הקרן האירופית למדע (European Science Foundation)

הקרן האירופית למדע היא גוף-על של האקדמיות למדעים ומועצות המחקר האירופיות. משתייכים אליה 49 גופים לא ממשלתיים מ-23 מדינות אירופיות. לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מעמד של משקיף בתנאים מועדפים. היא רשאית להשתתף בכל פעולות הקרן ואף מוזמנת לשגר נציג לאספות הכלליות המתקיימות בשטרסבורג בכל שנה.

האקדמיה משתתפת בישיבות הוועדות של הקרן. נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הרוח הוא פרופ' איתן קולברג; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החברה הוא פרופ' שמואל נ' אייזנשטדט; נציג האקדמיה בוועדות האירופיות למחקר רפואי הוא פרופ' ערן דולב; פרופ' יוסף קלפטר הוא נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הטבע והנדסה; פרופ' חרמונה שורק היא נציגת האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החיים והסביבה.

האקדמיה מיוצגת בתכניות המדעיות וברשתות המחקר האלה של הקרן האירופית למדע:

European Social Survey
Optimality in Bird Migration
Spectral Theory and Partial Differential Equations (SPECT)
Functional Genomics
Nanotribology (NATRIBO)

לישראל מעמד של חבר חיצוני בתכנית המסגרת המדעית השישית של האיחוד האירופי.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי (UAI)

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר מ-30 מדינות.

האקדמיה משתתפת בכמה מפעלים של האיגוד ובהם המפעלים לתולדות עם ישראל ותרבותו ולתולדות ארץ-ישראל, מפת האימפריה הרומית, קטלוג האמנות היהודית, כתבי אבן רשד ועוד. פרופ' ג' סטרומזה נבחר לרכז מפעל חדש של האיגוד בנושא 'זכויות האדם במרוצת הדורות'.

נציג האקדמיה באיגוד, פרופ' שאול שקד, שהוא נשיא האיגוד, השתתף בישיבות הוועד המנהל של האיגוד. פרופ' שקד ופרופ' בנימין איזק השתתפו במועצה הכללית של האיגוד בבריסל ביוני 2003.

כל האקדמיות האירופיות (ALLEA)

ארגון זה, שנוסד לפני כעשר שנים, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת. נשיא ALLEA, פרופ' פיטר דרנט השתתף בכינוס "אקדמיה וממשל לקידום המדע והחברה – האתגר המשותף". פרופ' חיים תדמור ופרופ' איתן קולברג ייצגו את האקדמיה במועצה הכללית ה-6 בבריסל במרס 2004.

InterAcademy Council

המועצה הבין-אקדמית (IAC) הוקמה בשווייץ בדצמבר 2001 במסגרת הפורום העולמי לכלכלה. מטרתה לשמש מועצה למדע ולפי הצורך והביקוש לספק ייעוץ מדעי מקצועי לממשלות ולארגונים כגון אונסק"ו והבנק העולמי.

פרופ' יעקב זיו ייצג את האקדמיה בישיבת המועצה באמסטרדם בינואר 2004. פרופ' גדעון דגן נבחר לצוות ההיגוי של המועצה לתכנית פתרון בעיית הרעב ביבשת אפריקה.

InterAcademy Panel on International Issues

הוועדה הבין-אקדמית לנושאים בין-לאומיים (IAP) נוסדה בעקבות הוועידה העולמית בנושא אוכלוסיית העולם שהתקיימה בניו-דלהי בשנת 1993. היא משמשת רשת לא-פורמלית של אקדמיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע. ד"ר מאיר צדוק השתתף באספה השנתית של הארגון במקסיקו סיטי בנובמבר 2003.

InterAcademy Medical Panel

הוועדה הבין-אקדמית לרפואה הוקמה בפריז בשנת 2002. כינוס היסוד עסק בתחום האימונולוגיה. פרופ' איתן רובינשטיין מייצג את האקדמיה.

Asian Association of Science Academies

ישראל נמנית עם מייסדי אגודת האקדמיות למדעים באסיה המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו.

פרופ' רות ארנון נבחרה לסגן נשיא הארגון. בישיבת המועצה הכללית השלישית באוקטובר 2002 בירושלים נבחרה פרופ' רות ארנון לתפקיד סגן נשיא בכיר. פרופ' ארנון השתתפה בישיבת ועד הארגון באלמטי ביוני 2003. המועצה הכללית הרביעית התקיימה בטהרן בספטמבר 2003 בלי ייצוג ישראלי.

ועידות אמאלדי

בוועידות אמאלדי משתתפות אקדמיות אירופיות, האקדמיה האמריקנית והאקדמיה הרוסית. עיסוקן העיקרי הוא בעיות בטיחות הקשורות להאטת מירוץ החימוש ולפירוק הנשק הגרעיני. נציג האקדמיה ב-"Amaldi Conferences הוא פרופ' אמנון פזי.

פוגואש (Pugwash)

האקדמיה ממונה על ניהולה ועל הפעלתה של ועדת פוגואש הישראלית. הארגון עוסק בבעיות של פירוק הנשק. ההשתתפות היא על בסיס אישי. פרופ' אמנון פזי הוא יו"ר הוועדה הישראלית.

הרשת הבין-לאומית לזכויות האדם של האקדמיות למדעים (International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies)

פרופ' יהושע יורטנר מייצג את האקדמיה ברשת זו.

האקדמיה למדעים של העולם השלישי (Third World Academy of Sciences)

האקדמיה למדעים של העולם השלישי נוסדה בשנת 1935 בטריאסטה. מיוצגים בה טובי המדענים מהעולם השלישי. מטרתה לעודד מצוינות במדע בעולם הדרומי. לוועידות הדו-שנתיות של TWAS מוזמנים נציגי אקדמיות מכל העולם.

עוד ארגונים בין-לאומיים שהאקדמיה למדעים פעילה בהם:

- ◆ מועצת הארגונים הבין-לאומיים למדעי הרפואה (CIOMS).
  - ◆ פרופ' רפאל משולם, נציג האקדמיה, הוא חבר הנהלת הארגון.
  - ◆ המרכז הבין-לאומי לסיסמולוגיה (ISC)
  - ◆ הקרן הבין-לאומית למדע (IFS)
  - ◆ הארגון הבין-לאומי לטלסקופ סולרי אירופי רחב (LETS)
  - ◆ הוועד הלאומי הישראלי לאונסק"ו
- האקדמיה משתתפת בישיבות הוועד ובפעולותיו. נציג האקדמיה משתתף בישיבות הוועד הפועל של הוועד הלאומי.

4. הפעילות במדעי הרוח והוצאת הספרים

4.1 המפעלים

מפעלי האקדמיה במדעי הרוח עוסקים במקורות מתחומי תולדות עם ישראל, המחשבה והדת היהודית, מקרא, ספרות חז"ל, השירה והספרות העברית, לשונות היהודים ותולדות האמנות. מקצת המפעלים נערכים בשיתוף עם מוסדות אקדמיים בחו"ל, למשל מפעל הפאליאוגרפיה העברית בשיתוף עם המרכז הלאומי בצרפת (CNRS). מדיניות האקדמיה היא לתמוך רק במפעלים בעלי חשיבות לאומית ובעלי היקף רחב.

תקציב ועדת התכניות והפרסומים לתמיכה בתכניות במדעי הרוח לשנת 2004 הוקצה לתמיכה במפעלים האלה: הפאליאוגרפיה העברית (פרופ' מלאכי בית-אריה), האנומסטיקון של ארץ ישראל (פרופ' יורם צפריר), חקר פיוטי הגניזה (פרופ' עזרא פליישר), ספרות ההלכה בערבית-יהודית (פרופ' חגי בן-שמאי), התפילה (ד"ר אורי ארליך).

מפעל הפאליאוגרפיה העברית

פרופ' מלאכי בית-אריה ופרופ' קולט סיראט

מפעל הפאליאוגרפיה העברית הוקם על ידי האקדמיה בשנת 1965 בשיתוף עם המרכז הלאומי למחקר מדעי בצרפת (CNRS). מטרת המפעל לתאר את התכונות הגרפיות, הטכניות והפיזיות של כתבי-היד העבריים מימי-הביניים בציון תאריכים, מקומות ומעתיקים; לעבד תכונות אלו ולמייין אותן כדי להעמיד לרשות מדעי היהדות כלים מבוססים לזיהוי מוצאם של כתבי-יד ולאומדן זמנם וכדי להציע טיפולוגיה סדורה של הספר העברי הכתוב ביד, של כתבי הספר ושל מלאכת הספר.

כל כתבי-היד בציון תאריך תוארו באמצעות שאלונים מפורטים. תועדו כתבי-יד המצויים בספריות בישראל, בארצות-הברית, בצרפת, באנגליה, ברוסיה, באיטליה, באירלנד, בגרמניה, בהונגריה, בדנמרק, בצ'כיה ובמצרים. כמו כן תועדו מאות כתבי-יד בציון מעתיקים ומאות תעודות בציוני תאריכים, וכן תועדו על סמך מיקרופילמים כתבי-יד שלא נחקרו עדיין, סך הכול כ-6500 כתבי-יד. כל התיעוד הועבר למאגר נתונים ממוחשב בתיווך שאלון מיוחד שבו כ-700 שדות, ופותחה מערכת עדכון וחיפוש מתוחכמת ומורכבת (יספר דתאי). נבחרו אלפי עמודים לדוגמה ונרכשו תצלומיהם בגודל טבעי. לכל כתבי-יד מתוארך התקינה

גרפיקאים לוחות א"ב. הוכנו קובצי תצלומים הממוינים לפי טיפוס הכתב וסוגו בסדר כרונולוגי. המפעל פרסם עד עתה עשרה ספרים פרי מחקרו: הקורפוס הגדול בשלושה חלקים (שהם שבעה כרכים) של 'אוצר כתבי-יד עבריים מימי-הביניים', (בעברית ובצרפתית); שני חלקים של 'אסופת כתבים עבריים מימי-הביניים' (החלק השלישי בהכנה); 'קודיקולוגיה עברית' (באנגלית); 'אוצר הפאפירוסים העבריים' (בצרפתית), ושלושה חלקים של 'אוצר המצחפים העבריים' (בעברית ובצרפתית). המפעל משרת בכל שנה עשרות רבות של חוקרים הפונים אליו ונעזרים בו בזיהוי כתבי-יד ובפתרון בעיות של ההדרת כתבי-יד.

בשנה האחרונה תועדו כארבעים כתבי-היד בספריית הוותיקן. הנתונים של כתבי-היד שתועדו ונבדקו עובדו, קודדו, הוקלדו, הוגהו ונוספו למאגר הנתונים הממוחשב. נמשך פיתוחה ושכלולה של תכנת האכסון, העדכון, השליפה וההצלבה של הנתונים לאחר הסבתה לסביבת חלונות המאפשרת שימוש גמיש יותר וחיפושים מתוחכמים יותר, ובעיקר שילוב של התצלומים לדוגמה מכל כתבי-יד. בדרך זו הופך המאגר לכלי חלוצי ומהפכני יחיד במינו בתחום התרבות הכתובה להערכת מוצאם וזמנם של כתבי-יד ולהעמדת טיפולוגיה של מלאכת הפקתם ועיצובם. נערכה סריקה דיגיטלית של תצלום אחד מכל כתבי-יד באיכות גבוהה מאוד, שתאפשר מחקר מורפולוגי פרטני של הכתב.

הכנת החלק הרביעי של אוצר המצחפים - כתבי-יד בכתב עברי מימי-הביניים בציוני תאריך, בשנים 1144-1200 מתקרבת לסיומה.

נמשכת הכנת החלק השלישי של אסופת כתבים עבריים מימי הביניים (הכתב האשכנזי).

מפעל האונומסטיקון של ארץ ישראל

פרופ' יורם צפירי

שני הכרכים הראשונים הוגשו להוצאת האקדמיה ומצויים בהתקנה לדפוס. הכרך הראשון מוקדש לפרסום טקסטים מרכזיים החוזרים על עצמם (בלשון המקור ובתרגום לאנגלית) באופן שיאפשר לקורא למצוא בנקל את הטקסטים במלואם, ובכרכים האחרים תוצג רק מובאה קצרה מתוכם. בכרך זה מובאים גם גם רשימת הקיצורים, הביבליוגרפיה והמבואות. הכרך השני מכיל את הערכים המתחילים באות A. כעת ממשיכים בהכנה ובעריכה של הכרך השלישי - אותיות B ו-C.

ספרות ההלכה בערבית-יהודית

פרופ' חגי בן-שמאי

מטרת המפעל לזהות את החיבורים בהלכה ובפרשנות התלמוד שנקתבו בימי הביניים בערבית-יהודית מתוך קטעי כתבי-יד ששרדו בגניזות קהיר, לשחזרם ולפרסמם במהדורות ביקורתיות בליווי תרגום עברי מוער. העבודה החלה בינואר 1999. כעת עוסקים בשנים-עשר הספרים האלה:
 'כתאב אלאימאן' (משפטי שבועות) מאת האי בן שרירא גאון
 'כתאב אלחאווי' (ספר הכולל) מאת דוד בן סעדיה אלגר מספרד
 'אלמדכ'יל אלי עלם אלמשנה ואלתלמוד' (המבוא לידיעת המשנה והתלמוד) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אלטלאק' (ספר הגירושין) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אלשרוטי' (ספר התנאים) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אלביוע, (ספר המיקח וממכר) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אלביע ואלאשריה' (ספר המיקח וממכר) מאת האי בן שרירא גאון
 'כתאב אלזוג'יה' (ספר הנישואין) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אחכאם אליבוס' (ספר הלכות יבום) מאת שמואל בן חפני גאון
 'כתאב אלעדה' (ספר ההמתנה לנישואין אחרי גירושין) מאת שמואל בן חפני גאון
 פירוש לספרא מאת חננאל בן שמואל (חותנו של אברהם בן הרמב"ם)
 כתאב אלרהן (ספר המשכון) מאת שמואל בן חפני גאון.

מפעל התפילה

ד"ר אורי ארליך

מפעל התפילה הוקם בשנת 2003 באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. מטרתו לרכז במאגר ממוחשב את כל העדויות הטקסטואליות של התפילה היהודית לתקופותיה ולמנהגותיה לפי קריטריונים מדעיים. המאגר יציג את התפילה היהודית ויבנה מצע טקסטואלי אמין לכל ענפי המחקר בתפילות ישראל. בשלב הראשון יתמקד המפעל בתיעוד נוסחאות התפילה בקורפוסים הקדומים: קטעי הסידור בגניזה הקהירית והסידורים הקדומים השלמים.

כל קטע סידור שנרשם במאגר ממוין על פי שני קריטריונים: תיאור הקטע והתכנים הליטורגיים. הרישום והמיון השיטתיים מאפשרים אחזור מידע יעיל למחקר. קטעי תפילה חשובים מועתקים במלואם, וכך מתאפשר עיון בקטעי הסידור. בעתיד יתאפשר חיפוש חופשי בהם על פי מילים וצירופים. התעתיקים מקושרים אל התיאור הקטלוגי. לכל קטע בקטלוג מקושר גם מידע ביבליוגרפי הנוגע לו, וכן אפשר לצרף צילום ממוחשב של הקטע. עם סיום איסוף העדויות יהיה אפשר להעמיד סינופסיס ממצה לצורך המחקר. בשנה החולפת הוקמה תשתית הפיזית של המפעל בבניין הספרייה של האוניברסיטה ונרכש ציוד חיוני. נעשו שיפורים בתכנת המחשב וגובשו נוהלי עבודה. לצורך העבודה במפעל נרכשו קטעי הליטורגיקה מספריות קמבריגי ואוקספורד בסרטי מיקרופילמים. בשנה זו פוענחו וקטלגו קטעי התפילה מתוך כמחצית קופסת הליטורגיקה (H) מאוסף טיילור-שכטר שבספריית האוניברסיטה בקמבריגי. כמו כן קוטלגו והועתקו

במלואם כמאה וחמישים קטעי סידור חדשים מספריות אחרות. קטעים שיש בהם ערבית זכו לתרגום המופיע באפרט ההעתקה. המפעל מספק מידע לחוקרים בארץ ובחוץ-לארץ.

חקר השירה והפיוט בגניזה

פרופ' עזרא פליישר

בשנה שחלפה נמשכה במפעל העבודה השיטתית על קטעי הגניזה השמורים באוסף אדלר בספריית בית המדרש לרבנים בניו יורק. השנה פוענחו וקוטלגו קטעי השיר שבין הסימנים 2890-3150 באוסף הזה. בה בעת נמשכה עבודת ההגהה על החומר המוקלד במפעל כדי לעדכן אותו ולהבטיח את דיוקו עד מקום שאפשר. נמשך רישום קטעי השירה והפיוט שפורסמו במשך השנה בספרים ובכתבי עת מקצועיים, להשלמת הכרטסת הגדולה של המפעל. המפעל משמש מקור מידע ראשון במעלה לכל העוסקים בחקר השירה הקדומה ובמקצועות הגובלים ומספק שירותים לחוקרים רבים.

עוד מפעלי מחקר

בשיתוף עם האקדמיה של ברלין-ברדנבורג מותקנות הוצאות ביקורתיות של חיבורים עבריים מאשכנז בימי הביניים. המפעל בשיתוף עם Monumenta Germaniae Historica (MGH) במינכן. ועדת ההיגוי של MGH אישרה בעבר שלושה פרויקטים, ועתה נוסף פרויקט רביעי: מהדורה ביקורתית של פיוטים שנכתבו בעקבות גזרות תתנ"ו (מסע הצלב הראשון בשנת 1096). בראשו ד"ר אברהם פרנקל וד"ר אברהם גרוס מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

4.2 הוצאת הספרים

חוק האקדמיה מונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה 'לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע'. לשם כך נקבע הסעיף בתקנון האקדמיה האומר: "המועצה תמנה ועדת פרסומים שתטפל בהוצאות כתבים מטעם האקדמיה". ההוצאה לאור פועלת אפוא על פי החלטות ועדת הפרסומים והנחיותיה. פרסומי האקדמיה כוללים פירות של תכניות מחקר ומפעלים שהיא יזמה ואשר נועדו לשמש תשתית לפעילות מדעית, כל אחד בתחומו, וכן חיבורים שנמצאו מתאימים למדיניות הפרסום של האקדמיה. רוב הפרסומים העבריים הם מתחומי מדעי הרוח ויש להם זיקה אל מדעי היהדות, ואילו הפרסומים באנגלית ובשפות אחרות מקיפים את כל המדעים: מדעי הרוח והחברה, כלליים ויהודיים, מדעי הטבע, ומדיניות מדע. הפרסומים שבתחומי מדעי הרוח הם ברובם מהדורות מדעיות של מקורות ושל כתבי-יד בתחומים כגון תולדות עם ישראל, תולדות המחשבה והדת היהודית, הגות ימי-הביניים, לשונות היהודים, ונודעת להם חשיבות בחקר התרבות למן העת העתיקה ועד לתקופה המודרנית. כמו כן מגוון רחב של תחומי מחקר בא לידי ביטוי במונוגרפיות ובקבצים שעובדו מימי העיון שנערכו בחסות האקדמיה. בסדרה 'דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים' מתפרסמות הרצאות שנישאו באירועים שהאקדמיה ערכה בביתה. בתחום מדעי הטבע פועלת ועדת הפאונה והפלורה של ארץ-ישראל, ומטרתה לפרסם מונוגרפיות על קבוצות בעלי חיים וצמחים של ארץ-ישראל וסביבותיה. כמו כן הוועדה משמשת מערכת לשם הבאתם לדפוס של החיבורים בסדרות 'Flora Palaestina' ו-'Fauna Palaestina'. הספר 'פלורת הטחבים' מאת קלרה חן ואילנה הרנשטט וגם ספרו של אבינעם דנין 'אטלס תפוצה של הפלורה של ארץ-ישראל' יראו אור בקרוב. הסדרה 'סוגיות במדיניות מדע' משקפת את חוק האקדמיה המונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה לטפח את הפעילות המדעית ולייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית. בסדרה זו מתפרסמים דברים שנאמרו בימי עיון שערכה האקדמיה ובהם נסדרת ההרצאות על שם אלברט איינשטיין.

ההוצאה לאור של האקדמיה מפיקה את הבולטין של המרכז האקדמי הישראלי בקהיר. בבולטין מאמרים באנגלית ובערבית.

בתחום מקורות ומחקרים בספרות חז"ל התקבלו לפרסום הספרים האלה:
'פתרון ספר אמונות וחרצב הבינות לר' סעדיה גאון' במהדורת רונאלד קינר;
'ספר העדויות והשטרות לר' סעדיה גאון' במהדורת מנחם בן-ששון וירחמיאל ברודי.
במסגרת המפעל לכתבי-יד עבריים מימי הביניים נמשכת העבודה על כרכים בסדרות 'אוצר המצחפים העבריים' ו'אסופות כתבי-יד עבריים מימי הביניים'.
בסדרת התרגומים העבריים של כתבי אבן רשד יצא לאור הספר 'ביאור אבן רשד לספר הנפש לאריסטו בתרגום משה אבן תיבון' בעריכת א"א עברי.
בסדרה מקורות לתולדות עם ישראל יצא לאור 'פנקס ההתכתבות של הקהילה היהודית של לותרינגן' במהדורת שמעון שוורצפוקס.
בסדרה מקורות מקורות ומחקרים בתולדות המחשבה והדת היהודית יצא לאור הספר 'הכתבים העבריים של בעל תקוני זהר ורעיא מהימנא' במהדורת אפרים גוטליב.

4.3 בדיקת תחום ההיסטוריה

הסתיים השלב הראשון של הפרויקט. הדגשים במחקר נבדקו באמצעות סקר הדיסרטציות על נושאים היסטוריים שנכתבו באוניברסיטאות משנות השבעים וכן נבדקו הדגשים בהוראה האוניברסיטאית בתקופה זו.

בשלב השני יוכנסו למאגר נתונים על פי הנחיית ועדת ההיגוי, וכן ייאספו נתונים על סגל החוקרים באוניברסיטאות משנת 1975 (מערך זהה של קטגוריות משמש את סקר הדיסרטציות ואת סקר ההוראה וכוח האדם). ייאספו נתונים השוואתיים מאוניברסיטאות מובילות בחו"ל.
בשלב השלישי והאחרון תוזמן ועדת בקרה מחו"ל. מסקנותיה והמלצותיה יוצגו לפני האקדמיה והאוניברסיטאות, ועיקרי הדברים יובאו לידיעת הציבור הרחב.
הניהול השוטף של הפרויקט הוא בידי פרופ' מנחם בן-ששון ופרופ' בי"ז קדר.

5. תקציב האקדמיה

תקציב 2004 (ש"ח)

11,286,000

607,000
590,000
810,000
740,000
260,000
920,000
1,095,000
1,509,000
4,755,000

הוצאות

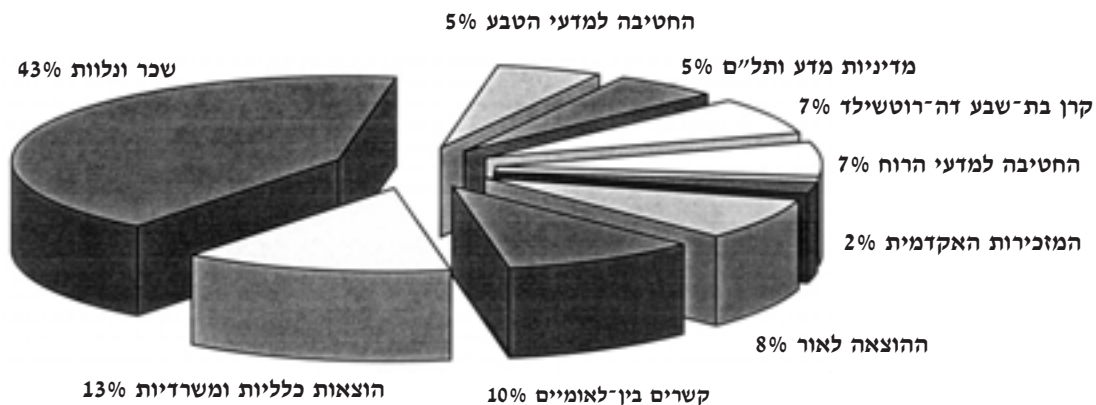
החטיבה למדעי הטבע
מדינות מדע ותל"ם
קרן בת-שבע דה רוטשילד
החטיבה למדעי הרוח
המזכירות האקדמית
ההוצאה לאור
קשרים בין-לאומיים
הוצאות כלליות ומשרדיות
שכר והוצאות נלוות

11,286,000

8,015,000
420,000
96,000
900,000
810,000
1,045,000

הכנסות

הקצבת ות"ת
הוועדה לאנרגיות גבוהות
הכנסות מפרסומים
השתתפויות והכנסות אחרות
קרן בת-שבע דה-רוטשילד
תקורה מהקרן הלאומית למדע

6.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א/1961

הקמת האקדמיה

1 מוקמת בזה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן – 'האקדמיה').

מטרות

- 2 מטרות האקדמיה ותפקידיה הם:
- (1) לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
  - (2) לטפח ולקדם פעילות מדעית;
  - (3) לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
  - (4) לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
  - (5) לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
  - (6) לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
  - (7) לעסוק בכל פעילות שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מושב האקדמיה

3 מושב האקדמיה יהיה בירושלים.

האקדמיה – תאגיד פטור ממסים

- 4 האקדמיה היא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.
- א4 לענין פקודת מס הכנסה, נחשבת האקדמיה כמוסד בעל אופי ציבורי לענייני תרבות, חינוך ומדע, וכל עיסקה של האקדמיה וכל נכסיה יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה או תשלום-חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות מקומית.

חברי האקדמיה

5 חברי האקדמיה יהיו חברי הוועד המכין להקמת האקדמיה הלאומית למדעים, שנתמנו לכך בתוקף החלטת הממשלה מיום כ"ו בחשון תשי"ט / 9 בנובמבר 1958, וחברים נוספים שייבחרו על ידי האקדמיה באסיפה כללית.

חברות והפסקתה

- 6 חבר האקדמיה יהיה חבר בה לכל ימי חייו; חברותו תיפסק באחת מאלה:
- (1) אם ביקש מאת נשיא האקדמיה, בכתב, לראות את מקומו פנוי;
  - (2) אם חדל להיות תושב ישראל והוא איננו חבר-חוף;
  - (3) אם הורשע בעבירה בפסק דין סופי והאקדמיה מצאה כי בנסיבות העניין היה בעבירה משום קלון.

נשיא האקדמיה וסגנו

7 נשיא האקדמיה יתמנה על ידי נשיא המדינה, על פי המלצת האקדמיה, מבין חבריה תושבי ישראל; נשיא האקדמיה יתמנה לשלוש שנים, והוא יוסיף לכהן אף לאחר מכן עד למינוי הבא של נשיא האקדמיה; סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה.

החטיבות

8 באקדמיה יהיו חטיבה למדעי הרוח וחטיבה למדעי הטבע; כל חטיבה תבחר ביושב־ראש החטיבה.

מועצת האקדמיה

9 ענייני האקדמיה ינוהלו על ידי מועצת האקדמיה.

הרכב המועצה

10 מועצת האקדמיה תהיה מורכבת מנשיא האקדמיה, סגן הנשיא, יושב־ראש החטיבה למדעי הרוח, יושב־ראש החטיבה למדעי הטבע והמנהל האדמיניסטרטיבי שיתמנה על ידי יתר חברי המועצה: נעדר הנשיא – ימלא את מקומו סגן הנשיא; נעדרו הנשיא וסגנו – תבחר המועצה ממלא מקום לנשיא מבין חברי האקדמיה לתקופת העדרם של הנשיא וסגנו.

האסיפה הכללית של האקדמיה

11 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית לפי הצורך, ולפחות אחת לשנה, למטרות אלה:
 (1) לעשות כל פעולה שיוחדה לאסיפה הכללית לפי חוק זה או לפי התקנון;
 (2) להחליט בדבר אישור הדו"חות של המועצה, תכנית הפעולות של האקדמיה ומוסדותיה שתוגש על ידי המועצה, דו"ח רואה החשבון והצעת התקציב;
 (3) להחליט בכל עניין אחר שיועמד על סדר היום של האסיפה הכללית על ידי המועצה, או על ידי חמישה מחברי האקדמיה.

חברי־חוץ

12 האקדמיה רשאית לבחור באנשי מדע מובהקים תושבי חוץ־לארץ כחברי־חוץ של האקדמיה.

ביצוע

13 שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה.

תקנון

14 האקדמיה רשאית, בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות, להתקין תקנון לאקדמיה ובו ייקבעו בין היתר:
 (1) הכללים לפיהם תבחר האקדמיה את חבריה ונושאי תפקידים בה, במידה שלא נקבעו בחוק זה;
 (2) סדרי העבודה של האקדמיה ומוסדותיה;
 (3) ניהול המשק והכספים;
 (4) מעמדם וזכויותיהם של חברי־חוץ.

הוראות מעבר

15 (א) תקנון האקדמיה הלאומית למדעים שאושר על ידי הממשלה ביום י' באלול תשי"ט / 13 בספטמבר 1959 – פרט להוראותיו שנכללו בחוק זה – ובתיאומים לפי העניין, יהיה תקנון האקדמיה, כל עוד לא שונה או הוחלף על פי סעיף 14.
 (ב) בחירה לאקדמיה ומינוי לתפקיד בה וכן כל פעולה לקידומה ולקידום פעולותיה, שנעשו בהתאם לתקנון האקדמיה לפני תחילתו של חוק זה, שרירים מיום עשייתם.

6.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים*

הותקן ותוקן בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות לפי סעיף 14 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

פרק ראשון: חברות באקדמיה

מספר החברים

- 1 מספר החברים בכל חטיבה לא יעלה של שלושים וחמישה, אולם חברים שגילם עולה על שבעים וחמש שנים וחברי-חוץ לא יובאו במניין זה.

בחירת חברים חדשים

- 2 כל עוד לא הגיע מספר החברים באחת מן החטיבות לשלושים וחמישה, רשאית האקדמיה לבחור מדי שנה שנה לאותה חטיבה לא יותר מחמישה חברים חדשים – נוסף על החברים שנמנים כחבריה ביום פרסום תקנון זה ברשומות – עד שיגיע מספר החברים בכל חטיבה לשלושים וחמישה.

הצעת מועמדים

- 3 (א) המועמדים לחברות בכל חטיבה יוצעו על ידי שלושה מחברי אותה חטיבה, בכתב, ליושב-ראש שלה לכל המאוחר שבועיים לפני מועד הישיבה.
(ב) הרשות בידי ועדה המורכבת משישה חברים, שלושה נציגים מכל חטיבה, להציע בכתב למועצת האקדמיה מועמד או מועמדים לחברות, נוסף על אלה שיוצעו על ידי החטיבות.

בחירת מועמדים

- 4 (א) מתוך רשימת המועמדים המוצעים בהתאם לתקנה 3 (א) תבחר החטיבה, בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מהנוכחים בהצבעה, את מספר המועמדים שמותר לבחור לאותה חטיבה לפי תקנה 2; המניין החוקי בהצבעה על בחירת מועמדים יהיה רוב חברי החטיבה.
(ב) מתוך רשימת המועמדים המוצעים בהתאם לתקנה 3 (ב) תבחר המועצה, בהצבעה חשאית ופה אחד של הנוכחים בהצבעה, את המועמד או המועמדים שיוצעו לבחירה סופית על ידי אסיפה כללית שנתית של האקדמיה; המועצה תקבע לאיזו חטיבה ישתייך המועמד לכשיבחר סופית; המניין החוקי בהצבעה על בחירת מועמד לפי תקנת-משנה זו יהיה שלושה מארבעה אלה: הנשיא, סגנו ושני יושבי-ראש החטיבות.

בחירת חברים

- 5 רשימת המועמדים שנבחרו כאמור בתקנה 4 (א) או (ב) תועבר לבחירה סופית לאסיפה הכללית השנתית של האקדמיה, כשבה משתתפים לפחות מחצית חברי האקדמיה; הבחירה תהיה בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מהנוכחים באסיפה.

הודעה על הבחירה

- 6 נשיא האקדמיה יודיע על בחירתם של החברים החדשים, לאחר שקיבל את הסכמתם; חברותו של חבר חדש מתחילה ביום קבלת הסכמתו לכהן כחבר האקדמיה.

חברי-חוץ

- 7 חברי-חוץ ייבחרו בדרך הקבועה בתקנות 3 עד 6, ובשעת ביקורם בישראל יהיו זכאים להשתתף באסיפות כלליות של האקדמיה ובישיבות החטיבה אליה הם משתייכים, אך בלי זכות הצבעה.

* כולל שינויים שאושרו לאחר פרסום התקנון

פרק שני: כינוסי האקדמיה

אסיפה כללית שנתית

- 8 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית שנתית בסוף כל שנה אקדמאית, ותפקידיה, לפי הצורך, יהיו: בחירת מועמד לנשיא, בחירת סגן הנשיא, בחירת חברי האקדמיה והעניינים שבסמכותה לפי סעיף 11 לחוק.

אסיפה כללית רגילה או מיוחדת

- 9 אסיפה כללית רגילה או מיוחדת (להלן – 'המליאה') תתכנס על פי החלטת המועצה או על פי בקשתם של לא פחות מחמישית חברי האקדמיה; כן תתכנס המליאה על פי הזמנת המועצה לשמיעת הרצאות מדעיות או לרגל מאורעות חשובים.

מניין חוקי באסיפות כלליות

- 10 המניין החוקי באסיפות כלליות של האקדמיה יהיה רוב פשוט של חברי האקדמיה הנמצאים בארץ אותה שעה, פרט למקרים שלגביהם נקבע בתקנון זה מניין חוקי אחר.

הזמנות לאסיפות כלליות

- 11 הזמנות לאסיפות כלליות יישלחו בדואר לחברי האקדמיה לפחות 21 יום לפני מועד האסיפה, ויכילו את סדר יומה של האסיפה.

ישיבות סגורות ופתוחות

- 12 ישיבות האסיפה הכללית יהיו סגורות לקהל, זולת אם תחליט המועצה על ישיבה פתוחה; ישיבה פתוחה תקיים לפחות אחת לשנה.

הצבעה באסיפות כלליות

- 13 ההצבעה באסיפות כלליות תהיה בדרך כלל בהרמת ידיים. פרט למקרה שלגביו נקבעה בתקנון זה הצבעה חשאית, או שאחד החברים בעל זכות הצבעה דרש, לפני ההצבעה, עריכת הצבעה חשאית; ההחלטות יתקבלו ברוב פשוט, פרט למקרה שלגביו נקבע בתקנון זה רוב גדול יותר; היו הקולות שקולים, יהיה ליושב־ראש קול נוסף מכריע.

תוצאות ההצבעה

- 14 תוצאות ההצבעה ייקבעו על ידי היושב־ראש ופרוטוקול מאושר על ידיו ייחשב כהוכחה על תוצאות ההצבעה; נבצר מן היושב־ראש לאשר את הפרוטוקול, ייעשה האישור על ידי המועצה.
15 תוקפן של החלטות האקדמיה לא ייפגע מחמת התפנות מקומו של חבר או מחמת פגם שחל בתהליך מינויו או בחירתו, או מחמת אי־מסירת ההזמנה לחבר.

ישיבות החטיבות

- 16 (א) כל חטיבה תקיים לפחות ישיבה אחת בשנה, שיזמן יושב־ראש החטיבה;
(ב) יושב־ראש החטיבה רשאי לזמן ישיבות נוספות של החטיבה וחיוב לזמן אם חמישה מחברי החטיבה יבקשוהו לעשות כן;
(ג) הזמנות לישיבות החטיבה יישלחו לחברי החטיבה לפחות שבועיים לפני כל ישיבה; יושב־ראש החטיבה רשאי, במקרים מיוחדים, לקצר את המועד שבו יש לשלוח את ההזמנות לפני כל ישיבה;
(ד) בהזמנה לישיבת חטיבה יפורט סדר היום של אותה ישיבה;
(ה) לפי הזמנת יושב־ראש החטיבה יוכלו להשתתף ולהרצות בישיבות אלה גם אנשים שאינם חברים בחטיבה;
(ו) ישיבות החטיבה תהיינה פתוחות לקהל על־פי קביעה של יושב־ראש החטיבה.

פרק שלישי: מינהל

הנשיא וסגנו

- 17 (א) נשיא האקדמיה וסגנו יהיו מחטיבות שונות.
 (ב) סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה לתקופת כהונתו של נשיא האקדמיה.
 (ג) המועצה תמנה ועדה של שישה מחברי האקדמיה, שלושה מכל חטיבה, שתפקידה יהיה להמליץ בפני המליאה על מועמדים לתפקידים של מועמד לנשיא האקדמיה ושל סגן הנשיא; מבלי לפגוע באמור, זכאים גם כל חמישה מחברי האקדמיה להציע למליאה מועמדים לתפקידים האמורים.
 (ד) המועמד לנשיא האקדמיה וסגן נשיא ייבחרו בהצבעה חשאית.
 (ה) פסקה חברותו של נשיא האקדמיה או של סגן הנשיא באקדמיה, או נבצר ממנו לכהן בתפקידו באופן קבוע, תכונס אסיפה כללית מיוחדת שתבחר במועמד לנשיא האקדמיה או בסגן הנשיא, לפי הצורך, בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק ותקנות משנה (א) – (ד).
 (ו) הנשיא, סגן הנשיא והחברים הנבחרים של המועצה יתחילו בתפקידם בתחילת השנה לפי הלוח העברי.
 (ז) עם מינויו של נשיא חדש תסתיים כהונתו של סגן הנשיא הקודם.

יושבי-ראש החטיבות וסגניהם

- 18 (א) יושבי-ראש החטיבות ייבחרו על ידי החטיבות בבחירות חשאיות לתקופה של שלוש שנים.
 (ב) לכל יושב-ראש ייבחר מדי פעם בפעם, בשעת הצורך או במקרה שיושב-ראש אחת החטיבות מכהן כנשיא או כסגן הנשיא, ממלא מקום היושב-ראש בתפקידו כחבר מועצת האקדמיה או בתפקידיו האחרים.

הצבעות במועצה

- 19 ההצבעות במועצה יהיו בהרמת ידיים בלבד וההחלטות יתקבלו ברוב פשוט, אלא אם יש הוראה אחרת בתקנון זה. היו הקולות שקולים, יהיה לנשיא קול נוסף מכריע. חתימת הפרוטוקול מישיבות והחלטות על ידי הנשיא או ממלא מקומו תשמש כהוכחה לכאורה לנכונותו.

מניין חוקי במועצה

- 20 המניין החוקי בישיבות המועצה יהיה שלושה.

ועדות

- 21 המועצה רשאית, ביזמתה או לפי הצעת החטיבות, למנות ועדות-משנה לטיפול בבעיות הקשורות בתפקידי האקדמיה, ורשאית היא לצרף לוועדות אנשים שאינם חברי האקדמיה.

פרסומים

- 22 המועצה תמנה ועדת פרסומים שתטפל בהוצאת כתבים מטעם האקדמיה.

המנהל האדמיניסטרטיבי

- 23 (א) המנהל האדמיניסטרטיבי (להלן 'המנהל') לא ישתתף בדיונים בעניין מינויו או פיטוריו ובדיונים לפי תקנה 4 (ב) ולא תהיה לו באלה זכות הצבעה.
 (ב) במקרה שנעדר המנהל ימנו יתר חברי המועצה את ממלא מקום המנהל או את המנהל בפועל, אשר יכהן בתפקידו של המנהל עד מינוי המנהל הקבוע החדש.

6.3 ועדות האקדמיה

ועדת הפרסומים

פרופ' חיים תדמור (יו"ר), פרופ' רפאל משולם, פרופ' יוסף נוה, פרופ' עזרא פליישר, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' בנימין ז' קדר, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

ועדת התכניות של החטיבה למדעי הרוח

פרופ' בנימין ז' קדר (יו"ר), פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' הלל דלסקי, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' איתן קולברג, פרופ' חיים תדמור, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל

פרופ' עוזי פליטמן וד"ר מנחם גורן (יושבי ראש), פרופ' יאיר אחיטוב, פרופ' מרגלית גלון, פרופ' יוסף הלר, פרופ' יורם יום-טוב, פרופ' מרדכי כסלו, פרופ' רפאל משולם, פרופ' אמנון פרידברג

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המועצה: פרופ' יעקב זיו (יו"ר), ד"ר מאיר צדוק, ד"ר שריאל שלו, פרופ' רחל גלון, נציגי החברה המזרחית, נציגי האוניברסיטאות, נציג ות"ת, נציג משרד החוץ
ההנהלה: ד"ר מאיר צדוק (יו"ר), פרופ' גבריאל ורבורג, פרופ' אמנון כהן, פרופ' אהרן ליש, רכז – בוב לפידות

ועדת מלגות פולקס בישראל

פרופ' יהודית בירק (יו"ר), פרופ' ערן דולב, פרופ' מאיר וילצ'יק, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' מיכאל פריי, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

הוועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי הרוח

פרופ' דניאל פרידמן (יו"ר), פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' הלל דלסקי, פרופ' דוד נבון, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

הוועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי הטבע

פרופ' אלכס לויצקי (יו"ר), פרופ' צבי בן-אברהם, פרופ' יגאל תלמי, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

הוועדות לבחירת הזוכים בפרס "טבע"

פרופ' מאיר וילצ'יק (יו"ר), פרופ' שרה לביא, פרופ' אלכס לויצקי, פרופ' מיכאל סלע, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

ועדת מענקי המחקר: פרופ' יוסף קלפטר (יו"ר), ד"ר תמר מיטווד-יפה

ועדת ההיגוי של הפרויקט המשותף לאקדמיה ול-MGH

פרופ' בנימין ז' קדר (יו"ר), פרופ' מרדכי ברויאר, פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' ישראל יובל, פרופ' ישראל תא-שמע

ועדת ההיגוי ליזמה לפיתוח מחקר יישומי בחינוך

פרופ' דן שכטמן (יו"ר), פרופ' בני גייגר, אריאל וייס, פרופ' מנחם יערי, פרופ' דוד נבו, פרופ' יצחק סוארי, יהודית שלוי, רכזת – ד"ר אביטל דרמון

הוועדה למינוי פורום צעירי האקדמיה במדעי הרוח והחברה

פרופ' שאול שקד (יו"ר), פרופ' ישראל אומן, פרופ' בנימין ז' קדר, פרופ' דוד שולמן, פרופ' גרשון שקד, רכזת – ד"ר לאה צבעוני

הוועדה להקמת פורום 'אופקים חדשים במדע'

פרופ' איתמר וילנר (יו"ר), פרופ' יוסף אמרי, פרופ' אילן חת, פרופ' רפאל לוי, פרופ' אלכסנדר לויצקי, פרופ' רפאל משולם, פרופ' עדי שמיר, רכז – ד"ר יוסי סגל

הוועדה המייעצת לנושא הפוסט-גנומי

פרופ' יורם גורנר (יו"ר), פרופ' בת-שבע בונה-תמיר, פרופ' יעקב בר-תנא, פרופ' מייה הורוביץ, ד"ר בת-שבע כרם, פרופ' דורון לנצט, פרופ' אלכס קינן, פרופ' חרמונה שורק, רכז – ד"ר יוסי סגל

הוועדה המייעצת לנושא ביואתיקה

פרופ' מישל רבל (יו"ר), עו"ד גלי בן-אור, שושנה ברמן, פרופ' דוד הד, ד"ר מרדכי הלפרין, ד"ר רם ישי, פרופ' אסא כשר, ד"ר אפרת לוי-להד, פרופ' אלכס קינן, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' עמוס שפירא, רכז – ד"ר יוסי סגל

הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות

פרופ' אליעזר רבינוביץ (יו"ר), פרופ' הלינה אברמוביץ, פרופ' מיכאל גרונאו, פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' ירון עוז, פרופ' שלומית טרם, פרופ' גיורא מיקנברג, פרופ' יוסף ניר

הוועדה המייעצת לנושא חקר הסובב

פרופ' אילן חת (יו"ר), פרופ' יורם אבנימלך, פרופ' יאיר זרמי, פרופ' דן יקיר, פרופ' עובדיה לב, פרופ' יצחק ערף, פרופ' יוגיין רוזנברג, רכז – ד"ר יוסי סגל

ועדת הכספים

גוריון מלצר, ד"ר עמנואל שרון

ועדת ההשקעות

דן זיסקינד, אהוד נייגר, הרי ספיר, יוסי לנץ

הוועדה הלאומית לקרינת הסינכרוטרון

פרופ' משה דויטש (יו"ר), פרופ' נעם אדיר, פרופ' אמיל זולוטיאבנקו, פרופ' עדה יונת, פרופ' יצחק יעקבי, פרופ' לסלי ליזרוביץ, פרופ' משה פז-פסטרנק, רכז – ד"ר יוסי סגל

פורום ים המלח

פרופ' יעקב זיו (יו"ר), פרופ' ש"נ אייזנשטדט, פרופ' רות ארנון, נפתלי ארנון, ד"ר ארווין אשר, פרופ' חנוך גוטפרוינד, פרופ' פאול זינגר, פרופ' יהושע יורטנר, פרופ' אמנון פז, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' בנימין ז' קדר, פרופ' אלכס קינן, פרופ' יוסף קלפטר, פרופ' דן שכטמן, פרופ' זאב תדמור, פרופ' חיים תדמור

הוועדה לבדיקת דרכי המימון של מערכת ההשכלה הגבוהה

פרופ' אמנון פזי (יו"ר), פרופ' ארנון בנטור, פרופ' חנוך גוטפרוינד, פרופ' שלמה גרוסמן, פרופ' ידן דודאי, פרופ' יהושע יורטנר, פרופ' אלכס קינן, פרופ' חיים תדמור

הוועדה לבחינת יחסי הגומלין בין האקדמיה לתעשייה

פרופ' חנוך גוטפרוינד (יו"ר), פרופ' חיים אביב, ד"ר ארנה ברי, אלי הורוביץ, שלמה הרשקוביץ, דן וילנסקי, דן טולקובסקי, פרופ' דוד מירלמן, פרופ' אלכס קינן, פרופ' זאב תדמור, רכז – נפתלי ארנון

הוועדה לבחינת יחסי הגומלין בין האוניברסיטאות לחברה

פרופ' זאב תדמור (יו"ר), פרופ' ש"נ אייזנשטדט, פרופ' רות ארנון, פרופ' מנחם בן-ששון, פרופ' חנוך גוטפרוינד, פרופ' אמנון פזי, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' אלכס קינן, פרופ' איתמר רבינוביץ, פרופ' דן שכטמן, רכזים: נפתלי ארנון ואביטל בר

6.4 נציגות בגופים ובמוסדות

האקדמיה מיוצגת באמצעות חבריה, הנהלתה או נציגיה בגופים ובמוסדות האלה:

הוועדה האקדמית של המכון ללימודים מתקדמים

פרופ' אריה דבורצקי
פרופ' אריאל רובינשטיין

מועצת הארגון לפרסי רוטשילד בישראל (בתחום מדעי הרוח)

פרופ' עזרא פליישר

פרס דן דוד

פרופ' יהושע יורטנר

מועצת פרסי הארווי (הטכניון)

פרופ' אורי זליגסון
פרופ' יהושע יורטנר

הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב ישראל

פרופ' אמנון פזי

קרן יוספה וליאוניד אולשוונג (האפוטרופוס הכללי)

ד"ר לאה צבעוני

ועדת קרן מינרבה לחילופי מדענים בין ישראל לגרמניה

פרופ' עמנואל אדלר (יו"ר)
פרופ' עוזי קלדור
פרופ' דן שכטמן

הוועד הישראלי לאונסק"ו

בוב לפידות

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

פרופ' יהודה באואר

המועצה לניסויים בבעלי חיים

פרופ' יעקב גופס, פרופ' סטיבן גולדשטיין, פרופ' יעקב זוסמן, פרופ' שמואל עינב, פרופ' חנן פרנק

6.5 חברים שנפטרו

שנת בחירה		
1978/תשל"ח	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אברמסון, שרגא (תרע"ו-תשנ"ו)
1959/תש"ך	פרופסור לפרזיטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אדלר, שאול (תרנ"ה-תשכ"ו)
1959/תש"ך	פרופסור מחקר לאלקטרוניקה, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	אולנדורף, פרנץ (תר"ס-תשמ"ב)
1959/תש"ך	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אורבך, אפרים אלימלך (תרע"ב-תשנ"א)
1961/תשכ"א	פרופסור להיסטוריה של העמים המוסלמיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	איילון, דוד (תרע"ד-תשנ"ח)
1959/תש"ך	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלבק, חנוך (תר"ן-תשל"ב)
1987/תשמ"ז	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע רחובות	אלכסנדר, שלמה (תר"ץ-תשנ"ח)
1991/תשנ"ב	פרופסור להיסטוריה עתיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אשרי, דוד (תרפ"ה-תש"ס)
1959/תש"ך	פרופסור לפילוסופיה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בובר, מרדכי מרטין (תרל"ח-תשכ"ה)
1969/תשכ"ט	פרופסור לכימיה פיזיקלית, המכון לחקר הנגב, באר-שבע	בלוך, משה רודולף (תרס"ב-תשמ"ה)
1981/תשמ"א	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-דוד, יוסף (תר"ף-תשמ"ו)
1959/תש"ך	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בער, יצחק פריץ (תרמ"ט-תש"ס)
1964/תשכ"ד	פרופסור לסטטיסטיקה ולדמוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקי, רוברטו (תרס"ט-תשנ"ו)
1960/תש"ך	פרופסור לכימיה אורגנית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, ארנסט דוד (תרס"ד-תשל"ה)
1968/תשכ"ח	פרופסור לפרמקולוגיה, בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ברגמן, פליקס (תרס"ח-תשס"ב)
1959/תש"ך	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, שמואל הוגו (תרמ"ד-תשל"ה)
1963/תשכ"ג	פרופסור ללוגיקה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בר-הלל, יהושע (תרע"ה-תשל"ו)

תשל"ו/1975	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברונו, מיכאל (תרצ"ב-תשנ"ז)
תש"ך/1959	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	ברנבלום, יצחק (תרמ"ד-תש"ס)
תשל"א/1971	פרופסור למדידה פסיכולוגית וסוציולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	גוטמן, אליהו לואיס (תרע"ו-תשמ"ח)
תשל"ו/1976	פרופסור לכימיה, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	גינצבורג, דוד (תר"ף-תשמ"ח)
תשנ"ה/1994	פרופסור לשפות שמיות עתיקות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרינפלד, חיים יונה (תרפ"ו-תשנ"ה)
תשכ"ג/1962	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע, רחובות	דה-שליט, עמוס (תרפ"ז-תשכ"ט)
תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	דינור, בן-ציון (תרמ"ד-תשל"ג)
תשכ"ו/1966	פרופסור לזואולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	האז, גיאורג (תרס"ה-תשמ"א)
תשכ"א/1961	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	וירשובסקי, חיים (תרע"ו-תשל"ז)
תש"ך/1960	פרופסור לפיזיולוגיה פתולוגית ולביוכימיה, בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ורטהיימר, חיים ארנסט (תרנ"ג-תשל"ח)
תש"ך/1960	פרופסור לבוטניקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	זהרי, מיכאל (תרנ"ח-תשמ"ג)
תש"ך/1960	פרופסור למשפט אזרחי, האוניברסיטה העברית בירושלים	טדסקי, גוידו (גד) (תרס"ז-תשנ"ג)
תש"ך/1959	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	טור-סיני, נפתלי הרץ (תרמ"ז-תשל"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור להיסטוריה של העת החדשה, האוניברסיטה העברית בירושלים	טלמון, יעקב לייב (תרע"ו-תש"ס)
תשכ"ד/1964	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	דין, יגאל (תרע"ז-תשמ"ד)
תשכ"ד/1964	פרופסור לפיזיקה ניסיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	כהן, סולי גבריאל (תרפ"א-תשמ"ד)
תשכ"ט/1969	פרופסור לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ניו יורק	ליברמן, שאול (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למקרא, אוניברסיטת תל-אביב	ליכט, יעקב (תרפ"ב-תשנ"ג)

תשל"ט/1979	פרופסור לפיזיולוגיה, מכון ויצמן למדע, רחובות	לינדנר, יוחנן (תרפ"ט-תשמ"ג)
תשנ"ט/1999	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע, רחובות	ליפסון, שניאור (תרע"ד-תשס"א)
תשנ"ז/1997	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	מורג, שלמה (תרפ"ו-תשנ"ט)
תש"ך/1960	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי המקרא ולארכאולוגיה של ארץ-ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	מזר, בנימין (תרס"ו-תשנ"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לאופתלמולוגיה, בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	מיכאלסון, יצחק (תרס"ג-תשמ"ב)
תשמ"ד/1984	פרופסור לקרדיולוגיה, בית-הספר לרפואה של אוניברסיטת תל-אביב ובית החולים ע"ש שיבא, תל-השומר	נויפלד, הנרי (תרפ"ג-תשמ"ז)
תש"ך/1959	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	סגל, משה צבי (תרל"ז-תשכ"ח)
תשכ"ב/1962	פרופסור ללשון וספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	סדן, דב (תרס"ב-תש"ן)
תשכ"ב/1962	פרופסור להיסטוריה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	סמבורסקי, שמואל (תר"ס-תש"ן)
תשכ"ט/1969	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	עמיצור, שמשון אברהם (תרפ"א-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור לבלשנות מצרית ושמית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פולוצקי, הנס יעקב (תרס"ה-תשנ"א)
תשכ"ג/1963	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פטינקין, דן (תרפ"ב-תשנ"ה)
תש"ך/1960	פרופסור לפילוסופיה כללית ויהודית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פינס, שלמה (תרס"ח-תש"ן)
תשכ"א/1961	פרופסור לגאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פיקרד, יהודה ליאו (תר"ס-תשנ"ז)
תש"ס/1980	פרופסור למדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פלוסר, דוד (תרע"ז-תש"ס)
תשכ"א/1961	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע, רחובות	פקריס, חיים לייב (תרס"ח-תשנ"ג)
תשכ"ג/1963	פרופסור להיסטוריה של ימי-הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	פראוור, יהושע (תרע"ז-תש"ן)

תש"ך/1960	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרנקל, אברהם הלוי (תרנ"א-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לגניקולוגיה ולאובסטריתקה, בית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	צונדק, ברנהרד (תרנ"א-תשכ"ז)
תשכ"א/1961	פרופסור לרפואה פנימית באוניברסיטת ברלין; פרופסור-אורח באוניברסיטה העברית בירושלים	צונדק, הרמן (תרמ"ז-תשל"ט)
תש"ך/1959	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	קויפמן, יחזקאל (תרנ"א-תשכ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון למדע, רחובות	קציר, אהרן (תרע"ג-תשל"ב)
תשל"ד/1974	פרופסור לספרות אנגלית ואמריקנית, אוניברסיטת תל-אביב	קרוק-גלעד, דורותיאה (תר"ף-תש"ן)
תשמ"א/1981	פרופסור לבלשנות כללית והודו-אירופית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוזן, חיים ברוך (תרפ"ב-תשנ"ט)
תש"ך/1959	פרופסור-מחקר לפיזיקה, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	רוזן, נתן (תרס"ט-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה כללית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוטנשטרייך, נתן (תרע"ד-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור למחקר במכניקה עיונית ושימושית, הטכניון מכון טכנולוגי לישראל, חיפה	רינר, מרכוס (תרמ"ו-תשל"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפיזיקה עיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רקה, יואל (תרס"ט-תשכ"ה)
תשנ"ה/1994	פרופסור לפיזיקה תאורטית ושימושית, מכון ויצמן למדע, רחובות	שטריקמן, שמואל (תר"ץ-תשס"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור להיסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרן, מנחם (תרפ"ה-תשמ"ט)
תשכ"ד/1964	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שירמן, חיים (תרס"ה-תשמ"א)
תש"ך/1959	פרופסור לקבלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלום, גרשם (תרנ"ז-תשמ"ב)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	שמרוק, הנא (תרפ"א-תשנ"ז)